

SREBRNA MEDALJA APIMONDIE REVII SLOVENSKI ČEBELAR – VANCOUVER 1999

3

letnik CVI
leto 2004

SLOVENSKI ČEBELAR

LETO 1873 - ZAČETEK PERIODIČNEGA ČEBELARSKEGA TISKA NA SLOVENSKEM

ISSN 0350-4697

Janez Mibelič: Prva generacija čebelarjev je na ČZS prejela certifikate o nacionalni poklicni kvalifikaciji čebelar/čebelarka
 ČZS: XXVII. državni čebelarski seminar in čebelarska razstava

65
66

ČEBELARJEVA MESEČNA OPRAVILA

Vlado Arguštin: Čebelarjeva opravila v nakladnih panjih v marcu
Danilo Bedek: Čebelarjeva opravila v AŽ-panjih v marcu

67
71

BOLEZNI ČEBEL

Janez Mibelič: Vzroki odmiranja čebel v letu 2003 so bili osrednja tema sestanka na Upravi za varstvo rastlin RS
Aleš Gregorc: Tudi v Sloveniji je mogoče uspešno zatirati varoo
 Resolucija Evropskega parlamenta o problemih čebelarstva v Evropi, predvsem zaradi uporabe nevrotoksičnih insekticidov

74
75
77

DEJAVNOST KMETIJSKEGA INŠTITUTA

Janez Poklukar: Rezultati dela republiške službe za selekcijo kranjske čebele v letu 2003

79

PRILOGA

Pravilnik o pogojih za odobritev vzrejališč čebeljih matic, testnih postaj in priznanje drugih organizacij v čebelarstvu ter o pogojih glade reje in prometa s čebeljim plemenskim materialom – (1. nadaljevanje)

81

NAŠI ZNANI ČEBELARJI

Anton Grebenšek: Franc Panker, čebelarski mojster, mentor in predavatelj

85

OBLETNICE

Ivan Šuštar: Ob 130. obletnici rojstva Antona Žnidaršiča

86

VZREJA MATIC

Vlado Pušnik: V Mariboru je certifikate za kvalifikacijo čebelar prejela prva skupina
Franc Javornik: Redno letno srečanje kandidatov za vzrejo čebeljih matic

90
91

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

Ludvik Kramberger: Občni zbor ČD Peter Dajnko Gornja Radgona
Vlado Arguštin: Apimondia 2003 tudi v Beli krajini
Franc Prezelj: Poročilo za standardizacijo nakladnega panja v Sloveniji

92
93
93

ČEBELARSKI KONGRES

Povzetki referatov s kongresa Apimondia 2003

95

V SPOMIN

MALI OGLASI

97
99

Janez Mibelič: The first generation of beekeepers have been awarded national professional certificate by the Beekeepers Association of Slovenia (BAS) – i. e. they have become Certified Beekeepers/Women Beekeepers
 BAS: The XXVIIth National Beekeepers Seminar and Beekeepers Show

THIS MONTH'S WORK FOR BEEKEEPERS

Vlado Arguštin: Beekeepers Jobs in Modern Hives in March
Danilo Bedek: Beekeepers Jobs in AŽ-Hives in March

BEE DISEASES

Janez Mibelič: The reasons for the dying honey bees in 2003 were the central point of the meeting at the Plant Protection Authority
Aleš Gregorc: In Slovenia, too, it is possible to manage varroa successfully
 The European Parliament resolution on the problems faced by the European beekeeping sector, above all on account of the use of neurotoxic pesticides

ACTIVITIES OF THE INSTITUTE OF AGRICULTURE

Janez Poklukar: The results obtained in 2003 by the National Carniolan Bee Selection Service

SUPPLEMENT

Regulations on terms and conditions of the approval of queen breeding stations, Test Stations and concession of other beekeeping organizations as well as conditions related to propagating and trading with honey bee breeding material – (Part 1, to be continued)

OUR WELL-KNOWN BEEKEEPERS

Anton Grebenšek: Franc Panker, Master Beekeeper, mentor, lecturer

ANNIVERSARIES

Ivan Šuštar: The 130th Anniversary since Antona Žnidaršič was born

QUEEN BREEDING

Vlado Pušnik: In Maribor, the first group of beekeepers has been awarded Certified Beekeeper certificate
Franc Javornik: Regular Annual Meeting of the candidates for queen breeding

FROM SOCIETY LIFE

Ludvik Kramberger: Regular Annual General Meeting of the Peter Dajnko Gornja Radgona Beekeepers Society
Vlado Arguštin: Apimondia 2003 in Bela krajina, too
Franc Prezelj: Report for the standardization of modern hive in Slovenia

BEEKEEPERS CONGRESS

Summaries of the reports from the Apimondia 2003 Congress

IN MEMORIAM

SMALL ADVERTISEMENTS

Prisotne čebelarje so pozdravili predsednik ČZS g. Lojze Peterle, člana izpitne komisije, predsednik kom.za izobraževanje pri ČZS g. Anton Rozman in praporščaka ČZS.

JANEZ MIHELČ

PRVA GENERACIJA ČEBELARJEV JE NA ČZS PREJELA CERTIFIKATE O NACIONALNI POKLICNI KVALIFIKACIJI ČEBELAR/ČEBELARKA

V nedeljo, 8. februarja, torej na dan slovenskega kulturnega praznika, je bilo v Čebelarstvu Slovenije na Brdu pri Lukovici znova zelo slovesno. Ob 14. uri se je prve podelitve certifikatov o nacionalni poklicni kvalifikaciji čebelar/čebelarka, pridobljeni pri Čebelarski zvezi Slovenije, udeležilo več kot sto čebelarjev in članov njihovih družin.

Čebelarska zveza Slovenije je bila namreč z odločbo Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve imenovana za izvajalca postopkov za preverjanje in potrjevanje poklicne kvalifikacije čebelar/čebelarka in v tem delu izvaja javna pooblastila.

Poleg prejemnikov certifikatov in drugih gostov so se slovesnosti udeležili tudi predsednik ČZS g. Lojze Peterle, podpredsednik ČZS g. Franci Šivic (ob tej priložnosti je pripravil tudi razstavo svojih čebelarskih fotografij), predsednik komisije za izobraževanje pri ČZS g. Anton Rozman in člani izpitnih komisij pri Čebelarski zvezi Slovenije.

Certifikate o poklicni kvalifikaciji čebelar/čebelarka je prejelo 46 čebelarjev in dve čebelarki. Pri Čebelarski zvezi Slovenije se je leta 2003 v postopek pridobitve nacionalne poklicne kvalifikacije vključilo 90 kandidatov, od teh pa jih je svetovalni postopek končalo 60. Komisije so na podlagi dokumentov poklicno kvalifikacijo potrdile 17

kandidatom, na preverjanje pa so napotile 43 kandidatov. Od teh se jih je preverjanja udeležilo 37 in izmed njih jih je preverjanje uspešno opravilo 31, šestim pa je bila izdaja certifikata zavržena.

V kulturnem programu so sodelovali recitatorji in pevci Kulturnega društva Fran Maselj Podlimbarski iz Krašnje, glasbene vložke je izvedel Šaleški trobilni kvartet, prireditev pa je izvrstno povezovala domačinka, gdč. Helena Urbanija. Vsem sodelujočim se posebej zahvaljujemo.

(Nadaljevanje na str. 67)

Iz rok g. Lojzeta Peterleta prevzema certifikat g. Matej Blejec iz Mengša. Foto: J. M.

ČZS VABI 27. IN 28. MARCA 2004 NA XXVII. DRŽAVNI ČEBELARSKI SEMINAR IN ČEBELARSKO PRODAJNO RAZSTAVO V CELJE

Čebelarska zveza Slovenije bo v sodelovanju s Celjskim sejmom in prvič hkrati s sejmom cvetja Flora **V SOBOTO, 27., IN V NEDELJO, 28. MARCA 2004**, organizirala dvodnevni **XXVII. državni čebelarški seminar in MEDNARODNO čebelarško prodajno razstavo**. Za goste sejma Flora bomo na ploščadi med dvoranama prvič skupaj organizirali tudi **medeno tržnico**. Seminar bo potekal dva dni, in sicer v dvorani **CELJSKEGA SEJMA v CELJU, Dečkova 1**.

DNEVNI RED SEMINARJA

SOBOTA, 27. MARCA

8.00: Odprtje razstave

9.00: Pozdravni govori predsednika ČZS g. Lojzeta Peterleta in gostov

9.15–10.00: **dr. Janez Poklukar, dr. Aleš Gregorc:** Predstavitev evropskega programa razvoja čebelarstva v Sloveniji v letu 2004

10.00–10.30: **dr. Jože Šnajder:** Veterinarski pogoji za pridelavo in prodajo medu

10.30–11.15: **Milan Meglič, Franc Grajzar:** Marketinški pristop k prodaji medu

11.15–11.45: **dr. Andrej Šalehar,** predsednik sveta za živinorejo na MKGP: Zakon o živinoreji in določila, ki so pomembna za čebelarstvo

11.45–12.30: **Anton Tomec, dr. Janez Poklukar:** Pridobitev statusa čebelarške rejske organizacije in njen pomen za čebelarstvo

12.30: Okrogla miza – Oskrba s sladkorjem ter cene pred vstopom v EU in po njem (poročal bo **Vlado Pušnik**)

13.00 ODMOR ZA KOSILO – Po kosilu bo mogoč ogled razstave cvetja Flora, medene tržnice in čebelarške razstave. Obe prireditvi si boste lahko ogledali z isto vstopnico brez doplačila.

NEDELJA, 28. MARCA

9.00–9.30: **dr. Aleš Gregorc:** Zdravljenje čebeljih bolezni in pridelava neoporečnih pridelkov, ki ustrezajo zahtevam zakonskih predpisov

9.30–10.00: **Borut Preinfalk:** Preventivni ukrepi pri zdravljenju noseme s sredstvi in na način, ki ne ogroža kakovosti medu

10.00–10.45: **dr. Jože Šnajder:** Preventivni ukrepi pri zdravljenju hude gnilobe in varoze, ki ne ogrožajo kakovosti medu – diskusija do 11.00

11.00–11.30: **dr. Janez Poklukar, Janez Mihelič:** Imidaklopid (Gaucho) – vzrok za propadanje čebel

11.30–12.00: **dr. Janez Poklukar:** Bakterijski ožig in prevozi čebel – novi predpisi

12.00–12.30: Predstavitev domačih in tujih inovacij na področju čebelarške opreme

12.30 ODMOR ZA KOSILO

Referati bodo objavljeni v zborniku.

ČEBELARSKA RAZSTAVA

V dvorani sejma bo postavljena mednarodna prodajna čebelarška razstava, na ploščadi pa bo medena tržnica. V prvi etaži bo delavnica inovacij. Prijave razstavljalcev sprejema **Celjski sejem (tel. 03/543 32 29) do 15. marca 2004**. Razstavniki bodo brezplačni samo za tiste inovacije, ki bodo razstavljene prvič, ter za regijske čebelarške zveze in komisije ČZS. Nujna je prijava na omenjeno telefonsko številko.

Vstopnina za udeležbo na seminarju je 1.500 SIT za en dan, cena dvodnevne vstopnice je 2.500 SIT. Z vstopnico boste prejeli tudi zbornik referatov.

Razstava bo odprta oba dneva od 8.–17. ure. Tudi letos bo vhod za obiskovalce skozi glavni vhod na vzhodni strani stavbe.

Vljudno vabljeni!

Čebelarska zveza Slovenije in Celjski sejem

Certifikate je čebelarkama in čebelarjem izročil predsednik ČZS g. Lojze Peterle. V kratkem nagovoru pred tem je poudaril velik pomen tega dogodka tako za ČZS kot tudi za čebelarje, saj smo slovenski čebelarji že pred vstopom v Evropsko unijo sprejeli njene standarde na tem področju in jih tudi izvajamo. Zahvalil se je vsem, ki so omogočili, da je ČZS pripravila prvo generacijo čebelarjev za uspešno preverjanje znanja, na podlagi katerega so jim bili podeljeni certifikati. Ob tem se je še posebej zahvalil predsedniku komisije za izobraževanje g. Antonu Rozmanu za njegov velik prispevek pri vzpostavljanju pogojev, ki so vsem slovenskim čebelarjem omogočili pridobitev poklica. Čebelarjska zveza Slovenije bo tudi v prihodnje nosilka celotnega sistema izobraževanja v čebelarstvu. Potem se je g. Anton Rozman zahvalil predsedniku za čestitke, vsem čebelarjem pa čestital za pridobljene certifikate in jim zaželel veliko uspehov pri delu.

Prizadevanja za doseg tega cilja niso bila lahka, zato smo bili vsi, ki smo sodelovali v tem projektu, z dosežnim zelo zadovoljni. Nekaj let je namreč že minilo, odkar smo se na ČZS začeli pripravljati na to. Na pobudo g. Rozmana in pokojnega g. Kopača smo Strokovnemu svetu Republike Slovenije za poklicno in strokovno izobraževanje podali pobudo, da je sprejel odločitev o pripravi kataloga znanj za poklic čebelar/čebelarka, tega pa smo potem v okviru ČZS izdelali čebelarji sami. ČZS je nato opredelila tudi standarde poklicnih znanj in bila pobudnica izobraževanja svetovalcev v sistemu nacionalne poklicne kvalifikacije. Republiškemu izpitnemu centru je predlagala člane izpitnih komisij, ti pa so potem pri njem pridobili državno licenco. Tako so priprave že pred začetkom postopka trajale kar nekaj let.

Pri Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve so kot pooblaščenca izvajalci postopkov za preverjanje in potrjevanje poklicne kvalifikacije čebelar/čebelarka poleg ČZS vpisane še tri srednje kmetijske šole, in sicer šole v Rakičanu, Mariboru in na Ptujju.

Čebelarjska zveza Slovenije namenja izjemno veliko pozornost postavitvi sistema usposabljanja za prakso in izobraževanja v čebelarstvu. S sprejetjem idejnega načrta organizacije in razvoja izobraževanja pri ČZS, ki ga je pripravil organizator izobraževanja g. Anton Grebensek, so izpolnjeni pogoji za izvajanje projektov oblikovanja programske zasnove in programa izobraževanja pri ČZS, nacionalne poklicne kvalifikacije ter ustanovitve šole čebelarjenja Antona Janše. Na podlagi tega so bili v naši reviji objavljeni razpisi za različne oblike usposabljanja in izobraževanja, ki jih uspešno izvajamo tudi na terenu. Te programske usmeritve bodo v najširšem smislu podlaga za sodelovanje z javnim sistemom izobraževanja.

Na to, da so čebelarji sprejeli tak način usposabljanja in izobraževanja, pa kaže dejstvo, da se je na razpis za dopolnilno usposabljanje in izobraževanje ter v postopek za pridobitev poklicne kvalifikacije čebelar/čebelarka pri ČZS prijavilo že skoraj sto novih čebelarjev. V teh dneh bo steklo izvajanje posameznih izobraževalnih tem, ki so jih čebelarji izbrali, prav tako pa so stekli tudi drugi postopki. Pripravili smo prvi informativni dan, na katerem so zainteresirani dobili natančne informacije o postopku. Pričakujemo, da bodo postopki končani do poletja, za jeseni pa že načrtujemo dopolnjen razpis za usposabljanje in izobraževanje, prijave v postopek za pridobitev poklicne kvalifikacije pa sprejemamo ves čas.

čebelarjeva mesečna opravila

VLADO AVGUŠTIN –
 Bela krajina

ČEBELARJEVA OPRAVILA V NAKLADNIH PANJIH V MARCU

Marec je prvi spomladanski mesec. Utrujeni od sivih, hladnih in kratkih zimskih dni se veselimo prvih toplih žarkov. Čebele so iz dneva v dan bolj živahne, kajti narava se prebuja in tudi paše je iz dneva v dan več. Zacvetijo prve znanilke pomladi, ki ob sončnih dnevih pri-

vablajo čebele iz panjev. Pravo veselje jih je gledati, kako v panje prinašajo cele koške rumene obožine.

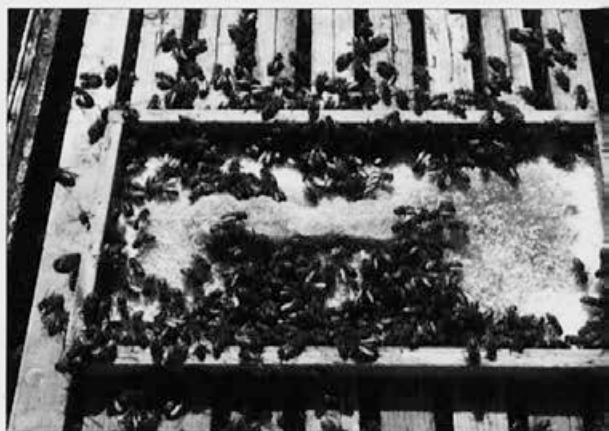
Mesec marec je navadno še toliko hladen, da nam pri čebelah na splošno dopušča le najnujnejša opravila, pa še za ta moramo počakati, da se temperatura povzpne vsaj na 10 °C v senci. Prve preglede opravimo zelo na hitro, saj moramo paziti, da v panju ne izgubimo preveč toplote in da čebeljih družin ne vznemirjamo preveč. Ob

Stanje čebelje družine v mesecu marcu.

prvem pregledu nakladnih panjev izrabimo njihove prednosti, tako da od zadaj privzdignemo podnico in tako ugotovimo, koliko hrane ima še družina. Pred odpiranjem panja snamemo streho in jo obrnjeno položimo na sosednji panj, tako da jo lahko uporabimo kot priročno delovno mizo, ter puhnemo dim skozi odprtino pokrova. Nikoli ne dimimo skozi spodnje žrelo, ker bi s tem odgnali stražarke in tako tujim čebelam omogočili vdor v panj. S panjskim dletom dvignemo pokrov, ga očistimo voščenenih nastavkov in čebele še enkrat pokadimo. Staremu čebelarškemu mačku zadostuje že pogled z vrha, da ugotovi stanje čebelje družine.

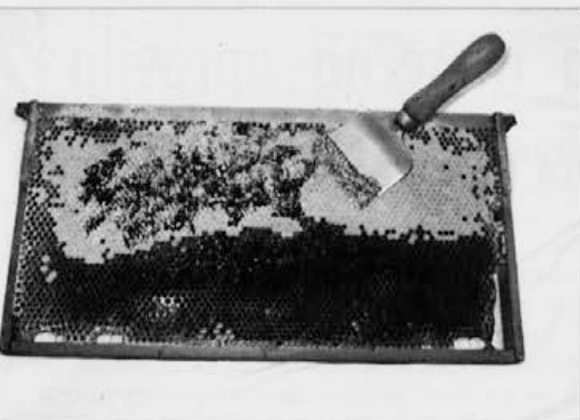
Jeseni pred zazimljenjem družin smo zaradi boljše ventilacije iz panja umaknili krajni sat. Tako je zdaj zamikanje oz. listanje satov preprosto, hitro in natančno. Ne da bi čebele mečkali, ugotovimo število zaleženih satov, moč družine idr. Ob tej priliki preuredimo tudi čebelje gnez-

Pogačo pokladamo v posebna korita, katerih rob je višji od višine pogače.

do v panju. Gnezdo premestimo v sredino naklade, pri tem pa pazimo, da imajo čebele tudi ob slabem vremenu z obeh strani dostop do hrane. Ta ukrep čebelam olajša uravnavanje toplote in ugodno vpliva na spomladanski razvoj. Ob premeščanju čebeljega gnezda lahko natrgamo pokrovice na medenih satih. Če prezimujemo v dveh nakladah, čebelja družina pa zaseda le manjši prostor ene naklade, odstranimo nezasedeno naklado. Tudi s tem čebelam olajšamo uravnavanje toplote, to pa ugodno vpliva na spomladanski razvoj.

Najprej pogledamo v panje, ki smo jih na dan čistilnega izleta označili kot sumljive, in panje, pri katerih smo pri zamenjavi podnic ugotovili pomanjkanje hrane. Prva večja poraba hrane se začneja šele zdaj, ko se je začel širiti krog zalege. V tem mesecu družine porabijo približno po 2 kg hrane. Družina se bo normalno razvijala, če bo imela v satju vsaj 8 kg zaloge hrane.

Vsak dober čebelar mora imeti čez zimo vedno v zalogi vsaj nekaj satov medu.

Pogača za spomladansko dražilno krmljenje

V mesecu marcu postavimo tehtnico pod kontrolni panj.

Če matice primanjkuje hrane, zelo omeji zaleganje, zato se družina nerazvija. Lačni in oslabei družini dodamo rezervne medene sate s cvetnim prahom in jih zamenjamo s praznimi. Sate s hrano pred dodajanjem segrejemo na sobno temperaturo in jih z vilicami odpremo ali vsaj napraskamo, tako da bodo začele čebele med prenašati takoj. Matica dobi občutek, da so čebele nabrale med, zato začne intenzivneje zalegati. Vsak dober čebelar mora imeti pozimi vedno v zalogi vsaj nekaj satov medu s cvetnim prahom. Če pa medenega satja nimamo, priporočam toplo sladkorno raztopino, vendar le ob toplejših dnevih.

Iz stanja pokrite zalege ugotovimo naslednje:

- Če je zalega strnjena in ravna, je matica dobra.
- Če je zalega razmetana in ravna, se je zmanjšalo zaleganje matice, to pa ne zagotavlja napredka družine.
- Če je čebelja zalega razmetana in grbasta, je matica postala trotava. Taka matica je izčrpala semenčice, to pa utegne povzročiti propad družine.
- Če je zalega razmetana in grbasta, v posameznih celicah na satju pa opazimo več jajčec, je to trotar. V njem zalegajo lažne matice.

Pri spomladanskem pregledu več časa namenimo tistim družinam, ki niso normalno prezimile. V srednje urejenem čebelarstvu čez zimo in spomladi povprečno odmre približno 10 odstotkov družin. Najpogostejši vzroki odmiranja so:

- Stara matica je odmrla. Takšni brezmatični panji so prvi spomladanski plen roparic, ki mu poberejo vso hrano, tako da na koncu družina odmre od lakote.
- Družina ni imela dovolj hrane. Zaradi prepoznega krmljenja je matica zalegla premajhno število zimskih čebel. Vzrok je lahko tudi ta, da se je jeseni, ko ni bilo več možnosti preverjati zaloge hrane, zgodil tihi rop.

Za obranitev števila družin je priporočljivo, da imamo v svojem čebelarstvu vsaj 20 % rezervnih družin.

– Zaradi hudega kratkotrajnega mraza ter zaradi nepravilne razporeditve hrane zunaj prezimovalne gruč je družina ni mogla doseči in je odmrla od lakote.

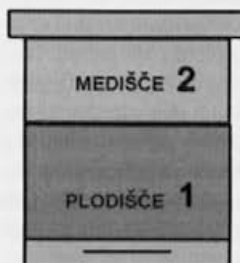
– V panj je skozi podnico s previsokim žrelom vdrla rovka. Zaradi nemira se je družina razlezla, porabila več hrane in odmrla.

– Čebele so bile hudo okužene z varoo, zaradi napada tega zajedavca pa so se razlezele in odletele. Posledica tega je, da so propadli panji prazni, brez mrtvic in z obilico hrane v satju. V družinah moramo varoo zatirati že po 20. juliju, ko iztočimo med, tako da zimske čebele, ki jih matica v tem obdobju zaleže, ostanejo zdrave.

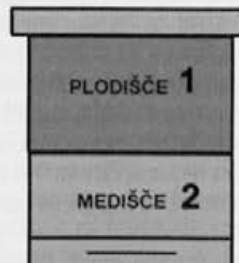
Čebele družine, ki samo životarijo ali so brezmatične, združimo z močnimi. Šibkejše družine z matico moramo stisniti z ločilnim lesenim satom oz. desko na pet satov, saj s tem zmanjšamo prostor za ogrevanje ter čebelam olajšamo vzdrževanje mikroklimo v panju. Te družine pozneje združimo z močnejšimi, če pa teh nimamo, jih okrepimo s čebelami in zalego iz rezervnih družin.

Predvsem zadnja leta opažamo zelo velik propad čebe-

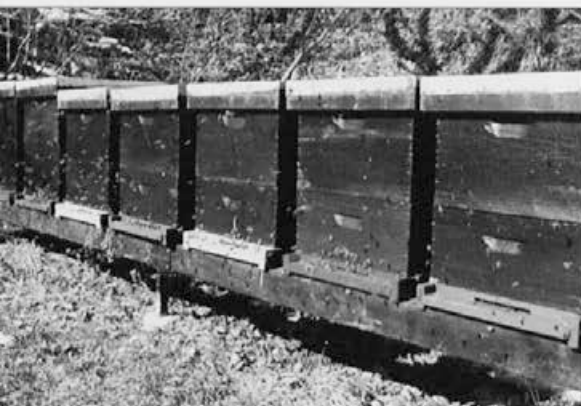
PRED POSEGOM

PO POSEGU

Zamenjava naklad je najpreprostejši način spodbujanja razvoja čebeljih družin.

Z obračanjem in zamenjavo naklad povzročimo spremembo mikroklima in hitro povečanje plodišča.

ljih družin. Na propad vplivajo različni dejavniki, kot so: varoa, neugodne vremenske razmere in zastrupljenost narave s fitofarmaceutskimi sredstvi, ki so strupeni za čebele. Prejšnje leto je bilo tisto leto, v katerem so se združili vsi ti trije negativni dejavniki, zato se moramo letos še posebej previdno in z občutkom že zdaj lotiti nege oslabljenih čebeljih družin. Eden od ukrepov je zgoraj opisano stiskanje družine na čim manjši prostor.

Za ohranitev števila družin je priporočljivo, da imamo v svojem čebelarstvu vsaj 20 odstotkov rezervnih družin. Te navadno prezimujemo na petih do sedmih satih. Praviloma imajo rezervne družine mlade matice, zato bolje prezimijo in se spomladi hitreje razvijejo kot marsikatera normalna družina. Spomladi jih uporabimo le, če matico izgubi močna družina, sicer jih oskrbujemo kot normalne, saj bodo v razvoju zelo hitro uspešnejše od preostalih.

V tem mesecu postavimo na tehtnico, ki jo okoli sredine marca izravnamo, tudi kontrolni panj. Na tehtnico postavimo panj s srednje močno družino. Le tako bomo dobili realne in objektivne podatke o dnevnem donosu medičine. Na podlagi teh podatkov se bomo lahko, ne da bi odpirali panje in vznemirjali družine, odločili za nadaljnje posege, kot so dodajanje satnic, naklad, točenje itd.

Staro čebelarstvo pravi, da moramo dodati toliko hrane, za kolikor tehtnica pade po 15. marcu. Proti koncu marca že napoči čas 40 dni do začetka prve paše, ki je v naših krajih akacija. Da bomo cvetenje akacije čim bolj izrabili, moramo čebelarje družine začeti spodbujati k čim večjemu razvoju. Pri tem moramo upoštevati, da traja razvoj od jajčeca do izglede čebele delavke 21 dni in da začnejo čebele v normalnih razmerah izletavati na pašo šele po treh tednih (zakon 40 dni).

Čebelja družina z zadostno zalogo medu in cvetnega prahu ne potrebuje nikakršnega krmljenja. Žal smo se

čebelarji v zadnjem času po večini prelevili v medarje in pohlep po čim boljšem zaslužku je privedel do tega, da čebelarjem odvezemo preveč njihove hrane, tj. preveč medu in cvetnega prahu. V zamenjavo jim dajemo sladkor in kvas, zato moč čebelje družine fiziološko slabi in tako izgublja sposobnost obrambe pred boleznimi.

Za pospeševanje ali spodbujanje razvoja v tem obdobju lahko uporabimo:

- postopke, pri katerih ne uporabljamo dražilnega krmljenja,
- postopke, pri katerih uporabljamo različne načine dražilnega krmljenja.

Cilj vseh teh postopkov je čim hitreje doseči kar največji razvoj čebelje družine, tako da bo ta maksimalno izrabila prvo glavno pašo.

Najpreprostejši postopek pospeševanja razvoja brez dražilnega krmljenja je, da z vilicami natrgamo ali napraskamo pokrovce na medenih satih. Čebele bodo takoj začele prenašati med, matica bo dobila občutek, da je v naravi paša, zato bo začela intenzivneje zalegati.

Druga dva tipična postopka za nakladne panje sta obračanje in zamenjava naklad. Spomladi ima čebelja družina zalego v najtoplejšem južnem delu panja, ki je po navadi spredaj pred žrelom, hrano pa zadaj, v hladnem, severnem delu panja. Nakladno dvignemo in jo obrnemo za 180 °, tako da je zdaj zalega v hladnem delu panja, med pa v toplejšem delu. Ob prenašanju medu iz toplejšega v hladnejši del panja se pojavi intenzivnejše zaleganje matice in s tem tudi hitrejši razvoj čebelje družine.

Spomladi je v plodiščni nakladi nakladnega panja poleg zalege tudi nekaj medu in cvetnega prahu, večina hrane pa je v mediščni nakladi, če je čez zimo nismo shranili in čebeljo družino prezimili le v plodiščni nakladi. Mediščno nakladno z medom postavimo pod plodiščno nakladno, v kateri so čebele in zalega. Čebele ne trpijo, da je pred žrelom med, saj ga nagonsko skladiščijo nad zalego, zato bodo začele med iz spodnje naklade nositi v gornjo nakladno nad zalego in poleg nje. S tem smo ustvarili razmere, podobne tistim ob dobri paši, med katero matica nenehno zalega. S takšno manipulacijo dobimo tudi do 16 satov zalege, sočasno pa je to tudi prvi korak k preprečevanju rojenja.

Oba omenjena postopka je treba prilagoditi razvoju in moči čebelje družine, pa tudi vremenskim razmeram. Z obračanjem in zamenjavo naklad povzročimo spremembo mikroklima in hitro povečanje prostornine panja. Pod mikroklimo panja razumemo temperaturo, vlažnost, koncentracijo ogljikovega dioksida in kisika v panju. Največji vpliv na pravi razvoj čebel ima prav temperatura.

Če dražilna postopka izvedemo prezgodaj, čebelja družina ne obvlada več mikroklima panja, tako da namesto pospešenega razvoja dosežemo nasproten učinek, to je nazadovanje čebelje družine. Skratka, pozorni moramo biti na to, da je pravi postopek uporabljen ob pravem času.

Mnenja glede spomladanskega dražilnega krmjenja s krmnimi pogačami ali s sladkorno raztopino so pri čebelarjih zelo deljena. Če se zaloga hrane ob gnezdu hitro zmanjšuje in če nimamo rezervnega medenega satja, tako rekoč nimamo druge izbire, kot da čebelam dodamo hrano z dražilnim krmjenjem. Številni čebelarji prisegajo na uporabo krmnih pogač. Pri tem pa moramo biti previdni, kajti čebele za predelavo te hrane potrebujejo več vode, ta pa utegne ob mrazu in slabem vremenu povzročiti nemalo težav. Najprimernejše so inverne pogače, ki jih lahko kupimo v tujini, najpreprostejše in najcenejše pa lahko naredimo sami doma. Za pripravo doma narejenih pogač imamo veliko različnih receptov. Sam sem preizkusil naslednjega:

Vzamemo 0,5–1 kg pekovskega kvasa na 10 kg kristalnega sladkorja. V večjo posodo izmenično dodajamo sladkor in nanj nadrobimo pekovski kvas. To ponovimo še trikrat do štirikrat. Značilnost pekovskega kvasa je, da iz sladkorja veže higroskopsko vezano vodo, zato se začne ta topiti. Po dveh dneh nastalo zmes dobro premešamo in dobimo gosto lepljivo maso, tej pa dodamo še vitamine B-kompleksa (1 tableta na 2 kg pogače) ali Nulril SE (20 g raztopimo v 0,5 l tople vode).

Prednost te pogače je v tem, da ne potrebujemo nobene mešalnika, za vezivo pa ne uporabimo medu, ker ta lahko vsebuje različne bakterije (spore hude čebelje gnilobe, spore poapnele zalege idr.). Pekovski kvas vsebuje tudi pomembne beljakovine ter vse mikroelemente in vitamine, ki jih čebele potrebujejo za razvoj, poleg tega pa količino pogače lahko prilagajamo potrebam. Takšno pogačo nakladamo v posebna korita, in to tako, da bo rob korita višji od pogače. V nasprotnem primeru lahko najdemo zrnca sladkorja na dnu panja ali celo na bradi. Ta korita vedno polagamo zgoraj na satnike pod pokrov, in sicer zato, ker je v zgornjem delu panja topleje. Pogačo vlaži kondenzirana voda, zato čebele ne potrebujejo zunanje vode za topljenje pogače. Takšno pogačo zaradi temperature lahko uporabljamo le do sredine aprila, pozneje pa ne več, saj kvasovke lahko povzročijo predčasno vrenje nektarja v satnih celicah.

Sam čebeljih družin marca ne krmim s sladkorno raztopino, saj je zaradi vsakodnevnega vlivanja 1–2 dl raztopine dela veliko preveč, učinek pa ni takšen, kot bi si ga želeli. Čebele v nekaj minutah poberejo tekočino in jo takoj odložijo v satje. S tem v družini nismo dosegli takšnega stanja kot pri paši. Poleg tega pa čebele sladkor pomešajo z medicino.

Skratka, čebelji družini je v vsem njenem življenjskem obdobju treba omogočiti boljše življenjske razmere, kot jih ima sama. To je še posebej pomembno marca, saj ji samo na ta način lahko zagotovimo pospešen razvoj.

DANILO BEDEK,
Mošćanci

ČEBELARJEVA OPRAVILA V AŽ-PANJH V MARCU

Marec je mesec, ko se začne narava prebujati, čebele pa se že vračajo s polnimi koški cvetnega prahu in tudi prve kapljice medicinske že najdejo. Narava se prebuja v polni meri in pri čebelah se začenja aktivno delo. Ta mesec je vreme lahko zelo različno: dnevne temperature so lahko že okoli 20 °C, lah-

ko pa tudi okoli ničle. Proti koncu meseca se ozračje po navadi že kar lepo ogreje. Pred panji postaja vse bolj burno, pogled na čebele, ki z vso vnemo izletavajo, je edinstven. Zame je to najlepši čas, zlasti, če vse družine dobro prezimijo in se temu primerno tudi razvijajo. Tako spomladansko dogajanje pritegne vsakega čebelarja, da pose- di pred čebeljakom, če mu le čas to dopušča.

Delo pri čebelah

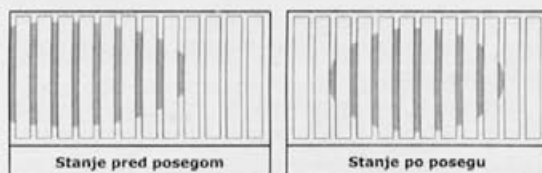
Ob prvem ugodnem vremenu preglejmo družine, ki smo jih označili oziroma za katere smo posumili, da je z njimi nekaj narobe, pa tega nismo mogli ugotoviti prejšnji mesec. Pripravimo se za temeljit pregled proti koncu meseca (za naš prekmurski konec je to okoli 20.–25. marca), na hladnejših območjih pa bo treba še nekoliko počakati. Nekateri čebelarji so prepričani, da panjev marca še ni dobro odpirati, vendar sem sam nasprotnega mnenja. Zaradi tega nikoli nisem imel težav, saj v nasprotnem ne morem oceniti, kako so družine prezimile in kako se razvijajo. Pripravimo si zvezek, v katerega bomo pisali naša opažanja za vsak panj posebej. Sam za ta namen uporabljam liste formata A4, na katere sproti vse zapisujem. Ti zapiski segajo za nekaj let nazaj, tako da lahko ugotavljam različne parametre

Čebele v polni spomladanski delovni vmemi

družine v daljšem časovnem obdobju. Lani sem začel te podatke voditi tudi računalniško, in sicer s posebnim računalniškim programom STOCKI 3.0, ki sem ga kupil v Nemčiji. To je pravzaprav elektronska panjska kartica. Podatke sem s papirja prepisoval v računalnik, to pa je precej zamudno opravilo. Zato sem si letos kupil rabljen prenosni računalnik, tako da bom lahko vse podatke zapisoval neposredno po pregledu družine. Program omogoča zapisovanje in vodenje najrazličnejših parametrov družine. Tako omogoča pregled družin po več vrstah meril, dobro preglednost nad posameznimi družinami kakor tudi nad stojišči. Vpisujemo lahko začetek paše, koliko časa je trajala in na katerem stojišču. Prav tako lahko spremljamo pridelano količino medu za vsako družino posebej, program tudi sešteva celoletni pridelek vsake družine posebej in tudi na stojišču v celoti. Kako se bo stvar obnesla v praksi, bom opisal ob koncu leta, ko bom potegnili črto čez celotno čebelarstvo sezono. Nekateri boste ob teh vrsticah gotovo pomislili: »Pa ne bomo zdaj s prenosnimi računalniki hodili okrog čebelnjakov?« Povsem razumljivo, da se starejši čebelarji s tem ne boste ukvarjali, vendar pa mora vsak, ki ima podmladek, začeti razmišljati tudi v tej smeri. Vzrejevalci smo dobili z novim pravilnikom tudi nove naloge, te pa bomo precej težje izpolnjevali brez računalniške podpore. Prvega maja bomo vstopili na evropsko tržišče, torej meja ne bo več. Brez hitrega pretoka informacij in dobre organiziranosti nam ne bo uspelo izrabiti ponujenih priložnosti. **Kontrolnega pregleda** se lotimo, ko je temperatura v senci od 12–14 °C. Pripravljene in ogrete imejmo sate z medeno zalogo za primer, če kje ugotovimo pomanjkanje, saj tako lahko sproti ukrepamo brez iskanja, čakanja in vnovičnega odpiranja pa-

njev. Nikakor se ne lotevamo pregleda, če je vetrovno, kajti čebele najbolj moti preprih, zato so tudi agresivnejše. Spremljajmo vremensko napoved, ta pa naj bi bila ugodna vsaj za dva do tri dni vnaprej. Pogosto poudarjajo, da **hitimo počasi**, da mora biti prvi kontrolni pregled čim krajši. A površno opravljen pregled je slabše, kot če panjev sploh ne bi odpirali. Obstaja možnost, da se zalega prehladi, vendar sam tega doslej še nikoli nisem doživel. Zalega vzdrži precejšnja nihanja, in če je družina močna, jo bo ogrela brez kakršnih koli težav. Pri tem imajo AŽ-panji nekaj prednosti pred nakladnimi, saj čebele družine pregledujemo v čebelnjaku, zato bo tudi temperaturna razlika manjša. Ko panj odpremo, presodimo, kje je gnezdo; če je gnezdo ob strani panja, ga premestimo v sredino.

Slikovni prikaz ureditve gnezda družine

S strani, na kateri čebele ne sedijo, potegnemo po dva sata, preostale sate pa samo premaknemo (listamo). Z vsake strani nastrgajmo sat z medeno zalogo, ki je pri gnezdu, saj bodo čebele tako začele prenašati med, matica pa bo dobila občutek paše ter povečala zaleganje. Če je vreme ugodno, lahko zasučemo vsak drug sat z zalogo, saj je ta zdaj na polovici, ali nekoliko več sata; je v desetih dneh bomo opazili občutno razliko.

Ob ugodnem vremenu odpiranje medenih zalog ponovimo čez pet do sedem dni. Družinam, ki so blokirane z medom, le-tega odvezamo in ga shranimo za narejence ali za dodajanje tistim družinam, katerim ga primanjkuje. Takega sata nikakor ne smemo premestiti v medišče, saj je v njem ostanek zimske zaloge. Po mojih izkušnjah je ta postopek veliko boljši od kakršnega koli krmjenja. Sam zadnje tri leta čebel ne krmim dražilno, saj takšno krmjenje pravzaprav ne pospeši razvoja. Pri slabših družinah dosežemo celo nasprotni učinek; ker so čebele preobremenjene, niso sposobne predelati raztopine, to pa povzroči stresno situacijo. Še težje čebele predelujejo pogačo, zato jih spomladi, če je to le mogoče, ne obremenjujmo z umetnimi viri hrane. Zdaj jih moramo spodbujati k temu, da porabijo ostanke zimske zaloge, zato v panje ne vnašamo sladkorja. Dodajanje kakih čajev ali kakršnih koli zdravil je najslabše, kar lahko naredimo, saj njihove sestavine lahko preidejo v med. Postopek je uporaben pri družinah, ki so pomlad

Zalega na polovici sata; tak sat labko obrnemo, med pa nastrgamo. Del sata, ki je bil obrnjen nazaj, naj gleda naprej.

dočakale močne, kot tudi pri slabših, vendar moramo pri slabših delati v manjšem obsegu. Vse družine, ki okoli 20. marca zasedajo manj kot šest satov (v 9- in 10-satnem AŽ-panju, seveda v naših krajih), v hladnejših krajih bo to seveda pozneje, si označimo kot slabše. Zapisujemo si stanje družin, presodimo, ali je neka družina nadpovprečna, povprečna ali podpovprečna, saj nam bo to v veliko pomoč ob izenačevalnem posegu prihodnji mesec. Če naletimo na izjemno slabo družino, za katero presodimo, da ni sposobna samostojnega razvoja (družina zaseda tri sate ali manj), jo pridružimo močni, nikoli pa ne združujemo slabičev. Z združitvijo dveh siromakov dobimo samo še eno večje siromaštvo in nič drugega. Taki družini lahko odstranimo matico in ji pridružimo rezervno družino, če jo imamo. Velikokrat smo že brali o **zakonu 40 dni** vendar je zame teh **40 dni vedno**. Zadnja leta narava zelo prehitava, kajti ob času, ko naj bi akacija šele začela cveteti, smo pri nas med že iztočili. Nikoli ne ravnam po nekih pravilih, ampak skušam imeti čebele ves čas na vrhuncu. Ne glede na to, kdaj se pojavi paša, morajo biti moje družine pripravljene, tudi če bo češnja cvetela 10. aprila in bo vreme to dopuščalo, morajo nabrati, kolikor je mogoče veliko medicine. Zaradi tistih nekaj odstotkov družin, ki bodo izrojile, ker bodo pač prešle optimalno moč, bo izpad pridelka še vedno manjši, kot bi bil, če bi družine zaostajale v razvoju. Zelo težko je predvideti, ali bo npr. medila ogrščica, kljub temu pa morajo biti čebele pripravljene. Težave bo-

do, če ogrščica ne bo medila oziroma vreme ne bo dopuščalo donosa, vendar bodo te še vedno manjše, kot če družine ob dobrem medenju na to ne bi bile pripravljene. Pridobitnim družinam nikoli ne pomagam z zalego iz rezervnih družinic, ampak uporabim metodo izenačevanja, ki jo bom opisal prihodnjič. Matica, ki ni sposobna zagnati 12-satnega AŽ-panja, da o 9- in 10-satnem niti ne govorim, v našem čebelnjaku nima česa iskati, seveda, če smo naredili vse in ji omogočili nemoten razvoj. Vsaka matica oziroma družina se mora zadovoljivo razviti glede na čas, povedano drugače, bolje je, da jo krotimo, kot silimo. Obljubil sem, da se v zdravljenje ne bom vmešaval, kljub temu pa naj opozorim na nekaj dejstev. Večkratna uporaba mravljinčne kisline, sploh pa pretirana uporaba le-te se nam bo maščevala v razvoju in moči družin, saj nam jih nikoli ne bo uspelo razviti tako, kot bi si želeli. Najmanj priporočljivo je spomladi kar koli početi v tej smeri, niti s kemijo niti z »alternativo«! V vseh tistih družinah, ki so prezimile dovolj močne, ni toliko zavedavec, da jim ne bi brez težav kljubovale vse do končne kostanjeve paše. Prvi pogoj za to pa je seveda skrbno opravljeno pozno-poletno in zimsko zatiranje varoc. Ker pospešujemo razvoj družin in zaleganje matic, poskrbimo da bodo imele družine dovolj vode. Če v bližini ni čistega izvira vode, poskrbimo za napajalnik, kajti kolikor več bo zalege, toliko več vode potrebujejo čebele. Če smo družinam vstavili pogačo, bodo čebele še pogosteje izletavale po vodo, ob neugodnem vremenu pa jih to lahko požene tudi v smrt. Z raziskavami so ugotovili, da so dolgožive zimske čebele sposobne na sto odmrlih vzrediti 110 mladih čebel, zato se zavedajmo, kako pomembna je spomladi vsaka čebela.

Kaj moramo ta mesec še postoriti?

Ta mesec je zadnji čas za oddajo mrtvic za pregled na nosemo in pršico. Očistimo in razkužimo vse panje, v katerih so družine odmrle, in jih pripravimo za vnovično naselitev. Temeljito čiščenje in ožiganje s plinskim gorilnikom bo zadostovalo, če družina ni odmrla zaradi kakšne hujše bolezni. Lahko se lotimo tudi popravila takega panja, če je to potrebno. Morebitne nove panje pobarvajmo z barvami, ki so prijazne do okolja, da se barva dobro posuši, in jih pripravimo za naselitev. Če prejšnji mesec nismo zažčili satnikov in vtrli satnic, bo zdaj zadnji čas, saj jih bomo potrebovali že prihodnji mesec. Zdaj bo tudi čas za vse tiste, ki šele začenjajo čebelarstvo, da si priskrbijo oziroma se pozanimajo za nakup družin. Vsem, ki nameravajo kupiti čebelje družine, naj ne bo odveč **opozorilo**, da jih kupujte pri čebelarjih, ki vam bodo pokazali veljavno veterinarsko spričevalo. Preden družine prevzamete, zahtevajte veterinarski pregled, saj boste na ta način zanesljivo preprečili morebitne poznejše nesporazume. Posebno pozor-

nost je treba nameniti tistim družinam, ki jih lastniki prodajajo po zelo nizki ceni. Prepričajte se tudi, da območje, na katerem kupujete čebelje družine, ni v kužnem območju hude gnilobe! Tisti, ki družine kupujete prvič, storite to ob navzočnosti izkušenega čebelarja mentorja.

Za vse, ki preizkušamo **zakladno čebelarjenje** ali AŽ-maksi sisteme, bo zdaj pravi čas, da pripravimo vse potrebno za te namene. Kako postopati, je v svojih člankih lepo opisal g. Marjan Debelak, opravila je treba prilagoditi le geografskemu območju, na katerem čebelariamo. Ne obupajmo ob prvem neuspehu! Tudi sam sem bil na začetku razočaran, vendar se je pozneje izkazalo drugače.

Za prevažalce, ki imajo prevozne čebeljnake (specialna tovorna vozila), ne bo odveč nasvet, naj poženejo motorje. Vemo, da dolgotrajno zimsko mirovanje ni dobro za motor, zato mu kakšnih 10 minut delovanja ne bo škodovalo. Preglejmo vse potrebno in pravočasno odpravimo ali dajmo odpraviti morebitne napake, da ne bomo v zadregi, ko bo treba čebele prepeljati na pašo. Po končanem testiranju z akumulatorjev snemimo kable.

Poskrbimo za vso potrebno dokumentacijo za prevoze. Kot vemo, je lani izšlo nekaj novih pravilnikov tudi za to področje. Najpomembnejši za prevoznike je pravilnik št. 4271: Pravilnik o katastru čebelje paše, čebelarjem pašnemu redu, prometu s čebelami in programu napovedi medenja. Omenim naj še odnose med čebelarji, saj ti niso povsod takšni, kot naj bi bili. Klicalo me je kar nekaj čebelarjev in me opozorilo na vse mogoče težave, zato naj ob tej priložnosti vse čebelarje pozovem k strpnejšim odnosom. Vsi, ki čebele prevažamo oziroma jih pripeljemo na območje, na katerem je več stacionarnih čebeljakov, svoje čebele odpeljimo takoj po končani paši. Zavedati se moramo, da so ti čebelarji v slabšem položaju, saj se v brezpašni dobi pogosto spopadajo z ropanjem. Po mojem je zelo nečebelarsko, če je čebelar, ki ima ob svoji zidanci že desetletja 30 družin, le-te prisiljen umakniti zaradi nekoga, ki mu pač ni mar za druge. Vodstva društev morajo poskrbeti za pašni red na svojem območju in pri tem upoštevati novi pravilnik

Za konec naj vse čebelarje in čebelarke povabim na razstavo in posvet, ki bo 27. in 28. tega meseca v Celju.

Bolezni čebel

JANEZ MIHELIC

VZROKI ODMIRANJA ČEBEL V LETU 2003 SO BILI OSREDNJA TEMA SESTANKA NA UPRAVI ZA VARSTVO RASTLIN

Kot smo napovedali že v prejšnji številki Čebelarja, je bil 9. februarja letos na Upravi za varstvo rastlin Republike Slovenije sestanek predstavnikov ČZS, Uprave za varstvo rastlin, VURS-a, Kmetijskega inšpektorata, Kmetijskega inštituta Slovenije, Nacionalnega veterinarskega inštituta, Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter predstavnikov proizvajalcev spornih insekticidov, katerih aktivna snov sta imidakloprid in fipronil, saj čebelarji sumijo, da sta lani povzročila množično odmiranje čebel v Sloveniji.

Čebelarji in predstavniki podjetja Bayer, proizvajalca sredstev, ki vsebujejo aktivno snov imidakloprid, smo po skoraj štirih urah razprave in dokazovanj ostali na nasprotnih bregovih. Strokovnjaki Bayerja so vztrajno trdili, da je količina imidakloprida v nektarju in cvetnem prahu, manjša od 20 ppb, za čebele neškodljiva. V cvetnem prahu koruze in sončnic so na francoskih inštitutih

ugotovili, da vsebuje cvetni prah sončnic in koruze približno 3,5 ppb imidakloprida, kar naj bi bilo, po njihovih rezultatih, že dovolj za zastrupitev čebel. Če bi bila trditev strokovnjakov proizvajalca imidakloprida resnična, imidakloprid ne bi bil odgovoren za velik pomor čebel v Evropi. Zaradi ugotovitev raziskav neodvisnih francoskih strokovnjakov pa se nam poraja dvom o verodostojnosti rezultatov analiz proizvajalca imidakloprida družbe Bayer, ki pa smatra za neverodostojne francoske rezultate analiz.

Predstavnika ČZS, podpredsednik g. Franc Šivic in avtor zapisa, sva predstavila ugotovitve analiz, ki so jih opravili francoski inštituti in po katerih je pri kronični (dolgotrajni) zastrupitvi za čebele smrtna količina že 0,1 ppb, pri akutni (hitri) pa 1,5 ppb. Ker naša praksa to potrjuje sva vztrajala, da je naš sum glede imidakloprida kot poglavitnega vzroka za povečano umrljivost čeb-

bel zelo verjeten, saj je za to zelo veliko dokazov, od ne-
navadnega vedenja čebel do odmiranja le na določenih
kmetijskih območjih, na katerih je bil uporabljen imida-
klopid.

Žal VURS in Kmetijski inšpektorat še nista predstavila
ugotovitev analiz odmrlih čebel in cvetnega prahu niti
ugotovitev o lokacijah, na katerih je bil uporabljen
Gaucho, ker le-te še niso končane.

Od predstavnikov države oziroma Ministrstva za kme-
tjstvo, gozdarstvo in prehrano sva na koncu razprave
zahtevala, da ugotovi poglavitni vzrok izjemno poveča-
nega odmiranja čebeljih družin, prizadetim čebelarjem
pa denarno pomoča ne glede na vzrok odmiranja, saj so
lanske velike izgube čebel za prizadete čebelarje prava
naravna katastrofa.

Predstavniki proizvajalca spornega insekticida naših
sumov niso mogli z ničemer ovreči, saj so imeli njegovi
predstavniki za verodostojne le svoje lastne analize in ti-
ste študije, katerih izdelavo so naročili sami. Zato čebe-
larji od pristojnega ministrstva pričakujemo, da bo sku-
šalo bodisi potrditi bodisi ovreči trditve proizvajalca o
neškodljivosti imidakloprida za čebele, če je njegova
vrednost v cvetnem prahu ali nektarju manjša od 20
ppb. Pričakujemo vnovičen sestanek vseh pristojnih ta-
koj, ko bodo znane ugotovitve analiz odvzetih vzorcev
odmrlih čebel. Na njem bi morali ugotoviti, ali obstaja-
jo upravičeni razlogi za začasno prepoved uporabe imi-
dakloprida ali ne. Predlagala sva tudi vsaj začasno pre-
poved uporabe spornega insekticida in prometa z njim,
vendar takšen sklep ni bil sprejet z obrazložitvijo, da po-
stajamo del skupnega trga Evropske unije, da je upora-
ba imidakloprida dovoljena v vseh zdajšnjih in pri-
hodnjih državah članicah in da za prepoved še nimamo
pravih argumentov in znanstvenih dokazov. Pripravljeni pa

so prepovedati prodajo, ko bodo to storile tudi druge dr-
žave članice Evropske unije.

Žal primer Francije, kjer so zaradi katastrofe v čebe-
larstvu začasno prepovedali uporabo imidakloprida pri
sončnicah in olji ogrščici, ni bil dovolj močan argument,
da bi predstavnike našega pristojnega ministrstva pre-
pričal o sprejetju vsaj začasne prepovedi.

Bojimo se, da bo zato pri nas letos odmrlo še več če-
beljih družin, saj so nas nekateri čebelarji pred kratkim
obvestili, da slovenski prodajalci semenske koruze ni-
majo v zalogi semena koruze, ki ne bi bilo namočeno v
Gaucho. Verjetno, kot domnevamo, zaradi pojava nove-
ga škodljivca koruze v Sloveniji, t. i. koruzne zlatice.
Glede na to se bodo torej zelo povečale kmetijske povr-
šine, na katerih bo uporabljen Gaucho, zato bodo čebe-
larji, ki ne bodo pravočasno umaknili čebel z ogro-
ženih območij, po naših predvidevanjih zelo verjetno os-
tali brez čebel.

Ker je verjetnost, da je povzročitelj odmiranja čebel
imidaklopid, zelo velika, in ker je že doslej nastala ze-
lo velika škoda, smo pričakovali, da bo Uprava za var-
stvo rastlin (MKGP) začasno prepovedala njegovo upora-
bo za toliko časa, dokler pristojne institucije ne bodo
ugotovile, kolikšna količina imidakloprida v nektarju in
cvetnem prahu je za čebele škodljiva. Naša pričakovanja
za zdaj še niso bila uresničena. Pristojno ministrstvo si
bo, kot je bilo razumeti, s svojimi službami prizadevalo
rešiti ta problem in ugotoviti vzroke odmiranja čebel.
Podprlo bo strokovne institucije, ki naj bi opravile do-
datne raziskave in monitoring stanja čebel na ogroženih
območjih, ter skušalo zagotoviti pomoč prizadetim čebe-
larjem. Že v prihodnjih nekaj mesecih se bo pokazalo,
ali so bili pri tem uspešni.

DR. ALEŠ GREGORČ,
Veterinarska fakulteta v Ljubljani

TUDI V SLOVENIJI JE MOGOČE USPEŠNO ZATIRATI VAROO

Uvod

Zatiranje varoj v čebelji družini je odločilnega pomena
za njeno preživetje. Družine, v katerih zajedavca ne zati-
ramo, ali družine, v katerih zmanjševanje števila varoj v
poletnem obdobju ni bilo dovolj učinkovito, praviloma v
določenem obdobju propadejo. V naših podnebnih raz-
merah traja obdobje **brez pokrite zalege** v čebeljih
družinah od enega meseca (na Primorskem) do vsaj dveh
mesecev (na Gorenjskem). To je najugodnejše obdobje
za preprosto in zanesljivo uničenje varoj v čebelji družini.
Popolnoma drugačen pa je pristop k zmanjševanju šte-

vila varoj v preostalih obdobjih, torej takrat, ko je v dru-
žinah **pokrita zalega**. Prav v zvezi s tem se tako med
čebelarji samimi kot tudi med čebelarji, strokovnjaki in
raziskovalci vnamajo največje polemike in burne razpra-
ve. Pri reševanju problematike je treba upoštevati zelo
različno intenzivnost čebelarjenja, prevoze čebel na pa-
šo, vzrejo matic, različno gostoto naseljenosti čebeljih
družin v okolju in s tem povezano reinvazijo. Poleg tega
na uspešnost reševanja problema vplivajo tudi drugi de-
javniki, kot so zavzetost čebelarjev in njihovo znanje,
možnost organiziranega delovanja čebelarjev v okviru če-

belarskih društev in ne nazadnje tudi dostopnost do strokovnega svetovanja in ustreznost sredstev, ki jih imamo na voljo za zmanjševanje števila varoj.

Normativna ureditev

Leta 1995 je začel delovati nov evropski sistem za avtorizacijo zdravil. Ustanovljena je bila Evropska agencija za priznavanje zdravil (EMA) s sedežem v Londonu. Naloga skupine za veterinarska zdravila, ki je sestavni del agencije, je med drugim tudi določanje največje dovoljene količine ostankov različnih terapevtskih sredstev v živilih živalskega izvora (MRL). Navadno da pobudo za postopek pridobitve in določitve MRL za posamezno zdravilno substanco farmacevtska industrija, ki zdravilo z določeno aktivno substanco potem tudi registrira. Agencija torej daje soglasje za različne industrijske izdelke, za nove kemične spojine, ki jih želijo uporabljati pri živalih, namenjenih za prehrano ljudi.

Veterinarska zdravila za uporabo v čebelarstvu

Od 1. januarja 2000 je dovoljena uporaba tistih zdravil, ki imajo določen MRL. Pridobivanje podatkov o lastnostih posameznih substanc, vrednotenje podatkov in določitev MRL pri agenciji EMA so zahtevni postopki in zanje so potrebna velika finančna sredstva. V državah Evropske unije zaradi tega tudi niso izvedli potrebnih postopkov za legalno uporabo kemičnih sredstev v čebelarstvu. Zato številnih zdravil, ki so jih v čebelarstvu uporabljali do leta 2000, zdaj ni več na trgu (antibiotiki). Nekaj terapevtskih sredstev, katerih uporaba je v Evropski uniji dovoljena, pa zaradi pojava odpornosti (rezistence) pri varoi ni več mogoče uspešno uporabljati. V posameznih državah so že ugotovili tudi odpornost na apistan, bayvarol in perizin.

S sprejetjem Council Regulation št. 1804/1999 v Evropski uniji in sprejetjem slovenskega Pravilnika o ekološki pridelavi in predelavi kmetijskih pridelkov oziroma živil (Ur. l. RS, št. 31/2001), ki govori o sonaravnem kmetovanju, je uporaba organskih kislin in eteričnih olj kot zdravil, ki bi se pojavila na trgu, v neskladju z določitvami o legalizaciji na podlagi določil MRL. Zato bi bilo treba morebitno zdravilo, ki bi se pojavilo na trgu in bi vsebovalo te snovi, registrirati za veterinarsko uporabo.

Leta 1998 je Evropska unija podprla projekt razvoja integralnega zatiranja varoe. Pri tem so sodelovali najpomembnejši evropski čebelarski inštituti. Namen projekta je bil razvoj uporabe organskih kislin in eteričnih olj, ki bi lahko zamenjali (bi bili alternativa) sredstva s substancami, ki pri varoah povzročajo **rezistenco**. Poleg tega obstaja možnost pojavljanja **ostankov** kemičnih substanc v pridelkih. Dejavnost inštitutov je tako preprečila kritično stanje, ki bi ga lahko povzročila zmanjšana učinkovitost zdravil. Nove zdravilne substance ali registrira-

na zdravila ni pričakovati iz farmacevtske industrije, ker so razvojni stroški in stroški registracije za obstoječi **evropski čebelarski trg** previsoki. Zato bodo večino zdravilnih substanc za čebele tudi v prihodnje predvidoma razvijali v raziskovalnih inštitutih.

Uporaba organskih kislin in eteričnih olj, ki je v rabi v sistemu integralnega zatiranja varoe, je glede na pomankljivo zakonodajo Evropske unije lahko v nekaterih državah prepovedana, v drugih dopuščena, v večini držav pa se pristojna **državna uprava** do teh sredstev ne opredeljuje.

Tako so nekateri čebelarski inštituti spodbudili tudi pridobitev dovoljenja za uporabo **oksalne kisline**, ki je za čebelarstvo še posebej zanimiva, pri Agenciji EMA v Londonu. Glede na pomembnost problematike v čebelarstvu in zaradi dobro pripravljene dokumentacije je postopek pri agenciji potekal gladko in je bil decembra 2003 tudi končan. **Oksalna kislina je bila uvrščena v II. aneks** direktive (EEC) 2377/90, to pa bo omogočilo **legalno uporabo oksalne kisline v čebelarstvu**. Oksalna kislina kot tudi druge organske kisline in nekatera eterična olja ne potrebujejo MRL, ker so v medu navzoči tudi sicer.

Posebej koristen primer je uspešna poskusna uporaba oksalne kisline. Tudi po večkratnem kapanju v čebeljih družinah (seveda po zadnjem točenju medu) količina oksalne kisline v medu naslednje leto ni bila večja od sicer naravne vsebnosti te kisline. To so dobri obeti za uporabo kisline v čebelarstvu in za **pridelavo varne hrane**, to pa je prav tako zelo pomembno za naše pobornike.

Sklep

Metodo uporabe organskih kislin in eteričnih olj za zmanjševanje števila varoj v čebeljih družinah ter vpliv teh snovi na razvoj čebelje družine preučujemo tudi na Nacionalnem veterinarskem inštitutu. Glede zatiranja varoe, bodisi z uporabo kemičnih pripravkov, z integriranim zatiranjem ali s sonaravnimi metodami, pa se morajo čebelarji **organizirati v okviru čebelarskih društev**. Spremljanje razvoja varoj v čebelji družini in učinkovito zmanjševanje njihovega števila je ne glede na izbiro metod in sredstev izjemno zahtevno opravilo. V nekaterih evropskih državah ponujajo čebelarjem ustrezno podporo **državni čebelarski inštituti**, zato tako ureditve upravičeno pričakujejo tudi slovenski čebelarji. Za izvajanje nalog na področju zatiranja varoe je potrebna ustrezna organiziranost. Pri strokovno in organizacijsko zelo zahtevnih projektih je na omenjenih področjih nujna pomoč ustrezne institucije, še posebej ker v Sloveniji pripravljamo **programske osnove razvoja čebelarstva** kot pomembne osnovne ali dodatne kmetijske dejavnosti. Te usmeritve pa podpirajo tudi programi Evropske unije.

ČEBELARSTVO RIHAR - KOCJAN

Robert Kocjan s. p.

Gabrje 42, 1356 Dobrova

ČEBELARSTVO – IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME – TRGOVINA

Delovni čas: pon.–petek od 8.–12. ure in od 15.–18. ure, sobota od 8.–12. ure.

Smo družinsko podjetje z dolgoletno tradicijo na področju čebelarstva in izdelovanja čebelarске opreme.

Vsa oprema je izdelana na podlagi znanja in izkušenj, pridobljenih v domačem čebelarstvu.

IZDELUJEMO: žične matične rešetke, plastične odtočne pipe, čebelarске lopatke, lovilce rojev, plastična obešala in razstojišča, testne mreže, sladkorne pogače in rogljičene satnike.

Izdelujemo tudi kakovostne hladno valjane satnice vseh velikosti. Vosek je steriliziran pri 125 °C.

NOVO! NOVO! NOVO! NOVO!

Odpri smo trgovino z vso preostalo čebelarско opremo.

Čebelarjem z veljavno člansko izkaznico priznamo popust!

**Na voljo sta vam tudi naši storitvi: kuha voščin (od 1. 10. do 15. 4.)
in mletje sladkorja.**

tel./faks: ++386(0)1/ 364 11 06, GSM: 031/351 964

e-pošta: robineli@sint.net

RESOLUCIJA EVROPSKEGA PARLAMENTA O PROBLEMIH ČEBELARSTVA V EVROPI, PREDVSEM ZARADI UPORABE NEVROTOKSIČNIH INSEKTICIDOV (imidakloprid in fipronil)

Resolucija št. 0410/2003, 9. oktober 2003

Evropski parlament je zaradi izjemno velikih problemov, ki so v zadnjih nekaj letih hudo prizadeli evropsko čebelarstvo in mu prizadejali velikansko škodo, na pobudo dveh francoskih poslancev, Astrid Lulling in Dominika F. C. Soucheta, 9. oktobra 2003 sprejel resolucijo št. 0410/2003, v kateri je ugotovil, da je na nekaterih območjih članic Evropske unije (najhuje je v Franciji) odmrlo že 80 odstotkov čebeljih družin. V trinajstih točkah resolucije je nato navedenih več ukrepov, ki jih je priporočil Evropski komisiji. Že v prvi točki parlament od Evropske komisije zahteva preventivne ukrepe pri uporabi novih generacij nevrotoksičnih proizvodov, kot sta imidakloprid in fipronil, prav tako pa zahteva tudi reševanje vprašanja odškodnin čebelarjem za nastalo škodo, nov način preverjanja škodljivosti sredstev za varstvo rastlin pred izdajo dovoljenj za uporabo itd. Zaradi pomembnosti resolucije za evropsko čebelarstvo jo objavljamo v celoti.

Resolucija evropskega parlamenta o problemih v čebelarstvu

Evropski parlament,

– sklicujoč se na svojo resolucijo, sprejeto 13. decembra 2001, o poročilu Komisije glede izvedbe odloka Sveta (EU), št. 1221/97, s splošnimi izvedbenimi določili ukrepev za izboljšanje proizvodnje in trženja medu⁽¹⁾;

– sklicujoč se na svojo resolucijo, sprejeto 30. maja 2002, o poročilu Komisije glede ocenjevanja učinkovin v sredstvih za varovanje rastlin⁽²⁾, predvsem odstavek 20;

– sklicujoč se na svojo resolucijo, sprejeto 27. marca 2003, o tematski strategiji glede dolgotrajne uporabe pesticidov⁽³⁾, predvsem odstavka 38 in 39;

– sklicujoč se na pisno vprašanje E-1578/02 glede nadzora nad razmerami v čebelarstvu v Evropski uniji;

– sklicujoč se na pisno vprašanje P-1804/02 glede takojšnjih ukrepov v čebelarstvu;

– sklicujoč se na ustno vprašanje H-0892/ glede skrb zbujajočih razmer v evropskem čebelarstvu:

A) ob upoštevanju, da se je evropsko čebelarstvo že od nekdanj spopadalo s težavami zaradi podnebja, bolezni (že 25 let z varozo) in težavnimi tržnimi razmerami;

B) ob upoštevanju, da se čebelarji že več let spopadajo z velikimi težavami zaradi odmrta čebel (do več kot 80 %) in velikega zmanjšanja pridelka medu, posledica česar so velike izgube dohodka;

C) ob upoštevanju, da se izgube čebel iz leta v leto povečujejo;

D) ob upoštevanju, da v številnih državah Evropske unije čebele odmirajo zaradi enakih simptomov;

E) ob upoštevanju, da so se ti simptomi pojavili na istem kraju in ob istem času kot posledica večje odpornosti proti pršiči varoi in sočasnega povečanja sekundarnih okužb (npr. virusi in spiroplazme);

F) ob upoštevanju, da so se ti simptomi v zadnjem času okrepli, da so se pojavili nekateri novi, zaradi česar jih čebelarji zelo težko nadzirajo;

G) ob upoštevanju mnenja čebelarjev na nekaterih območjih Evropske unije, da bi lahko obstajala vzročna povezava med temi simptomi in pesticidi, ki jih uporabljajo za zaščito semen;

H) ob upoštevanju, da so za sredstva za zaščito rastlin obvezni zapisniki o dovoljenju, ki morajo vsebovati tudi ugotovitve poskusov pri čebelah, ki jih izvajajo v sodelovanju s strokovnjaki za čebelarstvo, ter ugotovitve analize morebitnih ostankov v živilih;

I) ob upoštevanju, da je treba za vsako ceno preprečiti, da bi kmetom pripisali odgovornost za okuženost živil, za katero niso odgovorni in zaradi katere so tudi najbolj prizadeti;

J) ob upoštevanju, da zdravje čebel ni zgolj skrb čebelarjev, saj nam posreduje tudi splošne podatke o stanju okolja in še posebej o stanju oprasovalcev;

K) ob upoštevanju, da potrebuje evropsko čebelarstvo veliko podporo pri razvoju primernih ukrepov v čebelarstvu, s katerimi bi premagali zdajšnje težave in trajno izboljšali zdravje čebel;

L) ob upoštevanju, da visok standard kakovosti medu povečuje konkurenčnost evropskega čebelarstva;

1. zahteva preventivne ukrepe pri uporabi novih generacij nevrotoksičnih proizvodov;

2. poziva komisijo, da analizira ključne dejavnike, tj. bolezni čebel, postopke v čebelarstvu, **kmetijsko prakso, sredstva za varovanje rastlin**, podnebne razmere itd., ki vplivajo na zdravje čebel;

3. zahteva podporo priznanim postopkom v čebelarstvu v skladu s smernicami in izobraževalnimi programi, da bi tako okrepli zdravje čebel in izboljšali standard kakovosti evropskega medu;

4. poziva komisijo, da imenuje odbor, katerega člani bi bili mednarodno priznani čebelarji strokovnjaki;

5. zahteva, da so člani tega odbora tudi predstavniki evropskih čebelarjev;

6. poziva komisijo, da določi pristojnosti tega odbora, med drugim za izdelavo čebelarških postopkov in prihodnjo pripravo poročil o dovoljenih sredstvih za varovanje rastlin glede na njihov vpliv na zdravje čebel in okuženost živil;

7. poziva komisijo, da vzpostavi evropsko sodelovanje pri raziskavah več dejavnikov, ki vplivajo na zdravje čebel;

8. predlaga pripravo ukrepov za povečevanje števila čebel in drugih oprasovalcev na kmetijskih površinah;

9. zahteva zlasti hitro **rešitev vprašanja odškodnin čebelarjem**, ki so jih prizadele znatne izgube čebel in pomoč pri obnovitvi čebelarstev;

10. meni, da je odmiranje čebel verjetno znak številnih težav v čebelarstvu, in izraža zaskrbljenost zaradi velikih izgub, ki so posledica odmrta žuželk, predvsem oprasovalcev;

11. zahteva določitev posebnih meril, s katerimi bi nadzirali najnovejšo razmere in razvoj evropskega čebelarstva na splošno, še posebej pa zdravje čebel;

12. je zaskrbljen zaradi posledic obsežnih gozdnih požarov minulo poletje za čebelarstvo, predvsem na Portugalskem; prosi komisijo, da oceni neposredno in posredno škodo, ki so jo na tem območju povzročili gozdni požari, in predlaga potrebne skupne ukrepe; meni, da mora biti to območje vključeno v strategijo boja proti gozdnim požarom;

13. pooblašča predsednika, da to resolucijo posreduje Svetu in Komisiji, kot tudi vladam in parlamentom držav članic ter držav pristopnic.

ČEBELARSKA RADIJSKA PREDAVANJA V MARCU 2004

Marca 2004 boste v oddaji Kmetijski nasveti na prvem programu Radia Slovenija lahko poslušali:

- **v torek, 16. marca ob 12.30**, bo Pavle Zdešar govoril o pripravi čebel pred pašno sezono ter odgovarjal na vprašanja čebelarjev. Vaša vprašanja lahko sporočite tik pred oddajo, od 12.10 do 12.30, po telefonu, številka 01/475 22 22.

Urednica Ivanka Polanec

DR. JANEZ POKLUKAR,
Kmetijski inštitut Slovenije

REZULTATI DELA REPUBLIŠKE SLUŽBE ZA SELEKCIJO KRANJSKE ČEBELE V LETU 2003

Zakon o živinoreji (Ur. l. RS, št. 18/02) ureja področje čebelarstva na podlagi zootehniške zakonodaje. Tako med drugim določa, da je treba posamezna določila dopolniti z ustreznimi izvedbenimi pravilniki. Leta 2003 smo koordinirali pripravo petih izvedbenih pravilnikov, in sicer Pravilnika o katastru čebelje paše, čebelarstem pašnem redu, prometu s čebelami in programu napovedi medenja (Ur. l. RS, št. 94/03), Pravilnika o pogojih za priznanje rejskih organizacij, ki vodijo ali ustanavljajo izvorno rodovniško knjigo za plemenske kranjske čebele (Ur. l. RS, št. 94/03), Pravilnika o označevanju čebel (Ur. l. RS, št. 94/03), Pravilnika o zootehniških standardih za plemensko kranjsko čebelo (Ur. l. RS, št. 94/03) in Pravilnika o pogojih za odobritev vzrejališč čebeljih matic, testnih postaj in priznanje drugih organizacij v čebelarstvu ter o pogojih reje in prometa s čebeljim plemenskim materialom (Ur. l. RS, št. 125/03). Na podlagi sprejetih pravilnikov smo pripravili vso potrebno dokumentacijo za prihodnjo registracijo statusa Kmetijskega inštituta Slovenije kot druge priznane organizacije v čebelarstvu. S Čebelarstvo zvezo Slovenije smo podpisali posebno pismo o nameri in se zavezali, da bomo v prihodnje sodelovali pri skupnem delu na področju urejanja in izvajanja čebelarških rejskih programov v Sloveniji. Pripravili smo tudi predlog rejskega programa za leto 2004.

Drugi veliki projekt je bilo strokovno delo pri organizaciji 38. kongresa Apimondie v Ljubljani. Prevzeli smo koordinacijo programskega dela kongresa, poleg tega smo se vključili tudi v proces reorganizacije Apimondie, ki postaja vse pomembnejša v mednarodni strokovni javnosti, zato želi še izboljšati organizacijo prihodnjih kongresov.

Slovenija je tako rekoč že del Evropske unije. Na področju čebelarstva bo to po eni strani velika tržna priložnost za slovenske čebelje proizvode, po drugi pa bodo bolj ogroženi genetski viri avtohtone kranjske čebele. S strokovnim delom pri selekciji čebel želimo pospešiti genetski napredek in povečati konkurenčnost naše avtohtone kranjske čebele v primerjavi s čebelami iz tujine. Težišče našega strokovnega dela temelji na organizaciji in izvedbi proizvodnega testiranja matic. Za ta namen smo leta 2002 odkupili 1.212 matic iz 29 registriranih vzrejališč. Matice smo preizkusili leta 2003.

Matice smo testirali v proizvodnih pogojih pri pogodbenih čebelarjih. Vsak od zainteresiranih čebelarjev je v sredini ali koncu junija po pošti prejel serijo 10 ali 20 označenih matic. Vsaka od teh matic je bila skrbno vnesena v centralno bazo podatkov. Čebelarji so matice dodali v pridobitne družine in jih prezimili. Naslednjo sezono so merili količino pridelanega medu ter ocenjevali mirnost in rojivost čebel. Vse podatke smo zbrali jeseni 2003. Iz analizirane skupine čebeljih matic smo po metodi selekcije mati-hči iz-

brskali najboljše matičarje in čebelarjem vzrejevalcem matic predlagali nadaljnje postopke odbire. Če je obravnavana matica odmrla, so čebelarji vzrejevalci matic dobili informacijo, kje naj iščejo vzrejno gradivo najboljših hčerk matic v testu.

Ko analiziramo podatke za nazaj, je naravnost neverjetno, kako so nekateri nekdanji povprečni vzrejevalci matic kakovostno preskočili povprečje preostalih vzrejevalcev. Na žalost pa je za nekatere redke vzrejevalce sodelovanje v testiranju še vedno neko nujno zlo. V teh primerih tudi ne more biti primernih rezultatov. K sreči pa leta 2003 takih primerov ni bilo veliko.

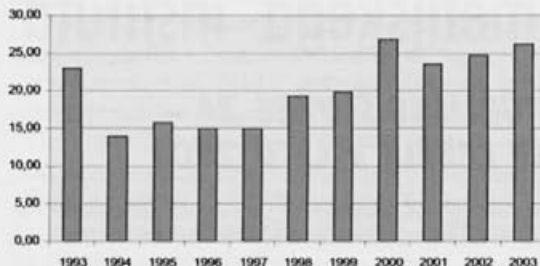
Povprečna proizvodnja medu 5.938 matic je bila ocenjena na 20,30 kg, povprečna proizvodnja matic, testiranih leta 2003, pa na 26,23 kg. Povprečni pridelki medu se vztrajno povečujejo, in to v celotnem obdobju testiranja kar za 0,9994 kg na leto. Povečevanje je še posebej izrazito od leta 1996 naprej, ko smo v selekcijo uvedli metodo linijske odbire matic. Od takrat zaznavamo neverjetno povečanje proizvodnje medu na panj, in to kar za 1,7430 kg na leto. Resnici na ljubo je treba dodati, da so te številke zgolj fenotipsko povečanje. Realnega genetskega napredka namreč ne moremo izmeriti, ker je pri čebelah nemogoče testiranje skorajno proizvodno primerjati več generacij. Videti pa je, da je pri nas uporabljen način selekcije čebel zelo učinkovit in da v prihodnje lahko pričakujemo še večji uspeh.

Pri analizi vedenjskih lastnosti čebel, to je mirnosti in nerojivosti, pa podobnega napredka kot pri proizvodnji medu ni zaslediti. Ocena rojivosti zelo niha iz leto v leto, mirnost je v zadnjih petih letih stalno pri vrednosti 3 in se po večini ne spreminja.

Rojivost in mirnost čebel sta se do leta 2001 za malenkost poslabšali, od tedaj naprej pa opažamo stalno in počasno izboljšanje obeh parametrov. Videti je, da se pri teh dveh lastnostih počasi približujemo vrednostim iz obdobja začetka testiranja. V vsakem primeru so opisane vrednosti zelo ugodne in glede na začetno stanje ni opaziti nobene statistično značilne razlike. Tudi to je uspeh – zlasti če upoštevamo za skoraj 70 % povečano proizvodnjo na leto na čebeljo družino.

Še vedno pa smo precej negotovi pri oceni tolerance čebel na čebeljo varozo. Uporabljena metoda kontrolnih plošč ne daje uporabnih rezultatov, zato jo bomo v prihodnjem letu dopolnili z metodo spremljanja populacije varoe na odraslih čebelah.

Področje pašnega katastra in napovedovanja medenja na terenu je leta 2003 izvajala Čebelarstva zveza Slovenije, Kmetijski inštitut pa je izvajal strokovni nadzor dela. Opazovalna služba je jeseni začela modernizirati opazovalne mreže z

Ocene pridelanih količin medu v kg na matico med testiranjem v časovnem obdobju 1993–2003.

novimi 15 avtomatskimi terenskimi postajami. Delo je potekalo v skladu z letnim načrtom.

Pod mentorstvom doc. dr. Janeza Poklukarja so nastala tudi štiri diplomska dela:

ZORKO, Alberta. Določitev vsebnosti peloda v medu lip (*Tilia sp. L.*) s pomočjo pelodne analize v letih 1998–2001: diplomsko delo: visokošolski strokovni študij. Ljubljana: [A. Zorko], 2003. XI, 43 f., ilustr. [COBISS.SI-ID 1456232];

DREV, Mateja. Ugotavljanje oblik ožiljenosti prednjih kril pri čebelah delavkah *Apis mellifera carnica*: diplomsko delo: visokošolski strokovni. Ljubljana: [M. Drev], 2003. VII, 36 f., ilustr. [COBISS.SI-ID 1420680];

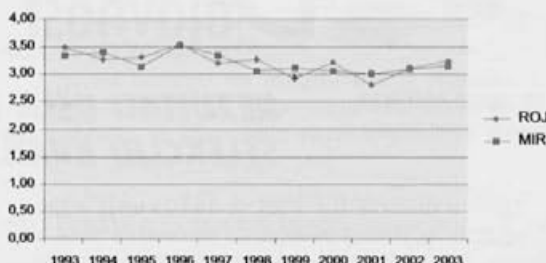
BURSAČ, Milenko. Uspešnost prezimovanja malega smrekovega kaparja *Physokermes hemicryphus dalm.*: diplomsko delo: visokošolski strokovni. Ljubljana: [M. Bursac], 2003. VII, 55 f., ilustr. [COBISS.SI-ID 1472872];

KOKALJ, Nika. Vpliv časa in temperature skladiščenja na kristalizacijo medu: diplomsko delo: univerzitetni. Ljubljana: [N. Kokalj], 2003. IX, 39 f., ilustr. [COBISS.SI-ID 1420168].

Delo Mateje Drev je prejelo Prešernovo študentsko nagrado Biotehniške fakultete za leto 2003. To je že druga Prešernova nagrada za diplomsko delo na področju čebelarstva v zadnjih dveh letih. Prvo je predlani prejel Peter Kozmus, ki se zdaj že uspešno vključuje v raziskovalno in strokovno delo v čebelarstvu.

Leta 2003 smo končali projekt:

ČOKL, Andrej; POHLEVEN, Franci; POKLUKAR, Janez; SUŠNIK, Simona; BLEJEC, Andrej; REP, Gregor (ur.). Pesticidi in ogrožanje biodiverzitete v Sloveniji: zaključno poročilo o rezultatih opravljenega raziskovalnega dela na projektu ciljnega raziskovalnega programa (CRP): CRP Zemlja (Kmetijstvo in podeželje). [Ljubljana]: Nacionalni inštitut za biologijo, 2003. 1 zv. (loč. pag.). [COBISS.SI-ID 1105545].

Ocene vedenjskih lastnosti v točkah od 1 do 4 pri 5.707 maticah med testiranjem od leta 1993 do 2003.

čilo o rezultatih opravljenega raziskovalnega dela na projektu ciljnega raziskovalnega programa (CRP): CRP Zemlja (Kmetijstvo in podeželje). [Ljubljana]: Nacionalni inštitut za biologijo, 2003. 1 zv. (loč. pag.). [COBISS.SI-ID 1105545].

In kako naprej?

Delo v tem letu bo potekalo v skladu z rejskim programom za kranjsko čebelo. Pri tem bo treba upoštevati določila Zakona o živoronjeh in vseh petih sprejetih zootehniških pravilnikov. Štirje čebelarški pravilniki so bili že objavljeni tudi v lanski 11. številki revije Slovenski čebelar, zadnji Pravilnik o pogojih za odobritev vzrejališč čebeljih matic, testnih postaj in priznanje drugih organizacij v čebelarstvu ter o pogojih glede reje in prometa s čebeljim plemenskim materialom pa je izšel konec minulega leta v Uradnem listu RS, št. 125. V nadaljevanju si ta pravilnik lahko ogledate tudi v tej številki Slovenskega čebelarja. Pravilnik podrobneje ureja delo odobrenih vzrejališč čebeljih matic, drugih priznanih organizacij v čebelarstvu in testnih postaj ter podrobneje ureja promet s čebeljim plemenskim materialom. Posamezna določila pravilnika bo gotovo spoznal vsak čebelar v Sloveniji, nekateri tudi v okviru testnih postaj oziroma rejskih okrožij. Pravilnik pušča številne zadeve še odprte in predvideva njihovo rešitev v okviru vsakoletnih potrjenih rejskih programov.

V enajstih letih testiranja čebeljih matic smo zbrali skupino 150 natančnih in vestnih čebelarjev za proizvodno testiranje matic. Letos želimo skupino še okrepiti, **zato vam bomo vse čebelarje, ki bi želeli testirati matic, da se za nadaljnje informacije čim prej javijo g. Marjanu Kokalju po telefonu št. 041 961 866.**

SEMINAR ZA PREGLEDNIKE MEDU

Komisija KBZ pri ČZS vabi preglednike za med na seminar, ki bo **12. marca 2004, ob 12.30**, v prostorih ČZS na Brdu pri Lukovici.

Na seminarju bomo med drugim obravnavali spremembe državnega pravilnika za med in njihov vpliv na KBZ »**Slovenski med kontrolirane kakovosti**«, upoštevanje smernic dobre čebelarške prakse, spoznavanje različnih vrst medu in kakovostnih razlik medu, ugotavljanje napak medu, svetovalno nalogo preglednikov za med itd.

Čebelarским društvom priporočamo, da pregledniku za med omogočijo udeležbo na seminarju.

Komisija za KBZ pri ČZS

Na podlagi petega odstavka 48. člena, tretjega odstavka 54. člena, desetega odstavka 61. člena, tretjega odstavka 62. člena, petega odstavka 68. člena, tretjega odstavka 70. člena, tretjega odstavka 96. člena in drugega odstavka 98. člena Zakona o živalih (Uradni list RS, št. 18/02 in 110/02 – ZUreP-1 in 110/02-ZGO-1) izdaja minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

PRAVILNIK

o pogojih za odobritev vzrejališč čebeljih matic, testnih postaj in priznanje drugih organizacij v čebelarstvu ter o pogojih glede reje in prometa s čebeljim plemenskim materialom

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

(Vsebina pravilnika)

Ta pravilnik ureja organizacijske, kadrovske in tehnične pogoje za odobritev organizacij iz 96. člena Zakona o živalih (Uradni list RS, št. 18/02, 110/02 – ZUreP-1 in 110/02 – ZGO-1; v nadaljnjem besedilu: zakon), njihove naloge in postopek odobritev ter organizacijske, kadrovske in tehnične pogoje za priznanje drugih organizacij v čebelarstvu iz 98. člena zakona ter njihove naloge in postopek priznanja. Ta pravilnik ureja tudi natančnejše pogoje za rejo čebel in promet s čebeljim plemenskim materialom zaradi varovanja obstoja avtohtone kranske čebele in njenih ekotipov na območju Republike Slovenije.

2. člen

(Pomen izrazov)

Izrazi, uporabljeni v tem pravilniku, imajo naslednji pomen:

1. testna postaja v čebelarstvu (v nadaljnjem besedilu: testna postaja) je odobrena organizacija, ki izvaja preizkuse proizvodnih in drugih lastnosti čebel na območju ene ali več občin ali upravnih enot, upoštevajoč razmejitve območij glede na posamezen ekotip kranske čebele;

2. matičarji so plemenske družine, iz katerih se odvzema čebelje ličinke oziroma zrele matičnike z namenom pridobivanja plemenskega materiala;

3. trotarji so plemenske čebelje družine, namenjene vzreji trotov; praviloma so na plemenilnih postajah označeni z izvorno rodovniško številko skupne matere;

4. vzrejevalec čebeljih matic je fizična ali pravna oseba, ki se ukvarja z organizirano vzrejo matic z namenom oddaje vzrejenih matic v promet;

5. razmnoževanje čebeljih matic je postopek vzreje in opravitve matic pri vzrejevalcu čebeljih matic ne glede na dajanje v promet;

6. čebelnjak je objekt za rejo čebel in je urejen prostor z naseljenimi čebeljimi panji. V smislu tega pravilnika je čebelnjak tudi geografsko zaokrožen kmetijski, gozdni ali urbani prostor, na katerem so postavljeni prosto stoječi čebelji panji. Čebelnjak so tudi postavljene premične prevozne enote z naseljenimi čebeljimi panji in postavljeni stalni objekti z naseljenimi čebeljimi panji;

7. ekotip je genetska prilagoditev čebel določenemu področju ali okolju.

II. ODOBRENE ORGANIZACIJE V ČEBELARSTVU

3. člen

(Odobrene organizacije v čebelarstvu)

Odobrene organizacije v čebelarstvu, urejene s tem pravilnikom, sta testna postaja in vzrejališče čebeljih matic.

1. Testna postaja

4. člen

(Pravno-organizacijska oblika)

(1) Testna postaja izkaže pravno-organizacijsko obliko, ki ji omogoča nastopanje v pravnem prometu:

– z izpiskom iz sodnega registra, če je gospodarska družba, samostojni podjetnik posameznik, zadruga ali pravna oseba javnega prava;

– z zakonom oziroma aktom o ustanovitvi pravne osebe javnega prava, kadar zakon ne določa, da se vpiše v sodni register;

– z izpiskom iz uradnega registra ali evidence, v katero je vpisana, če je pravna oseba zasebnega prava;

– z izpiskom iz vpisnika samostojnih podjetnikov posameznikov pri Davčni upravi Republike Slovenije, če je samostojni podjetnik posameznik.

(2) Z izpiskom, z zakonom oziroma aktom o ustanovitvi iz prejšnjega odstavka testna postaja hkrati izkaže tudi, da lahko opravlja dejavnosti iz predpisa, ki ureja metode za merjenje in ocenjevanje proizvodnih in drugih lastnosti ter metode za napovedovanje genetskih vrednosti za plemensko kranjsko čebelo.

5. člen

(Pogoji za odobritev testne postaje)

Testna postaja mora za odobritev izpolnjevati zlasti naslednje pogoje:

- da razpolaga z najmanj 300 čebeljimi družinami na zaokroženem teritorialnem območju ene ali več občin;
- da ima v lasti ali da na podlagi pogodbe s čebelarji zagotovi potrebno število čebelnjakov, kjer se izvajajo preizkusi proizvodnih in drugih lastnosti čebeljih družin oziroma določenega ekotipa čebel;
- da ima zakonitega zastopnika testne postaje;
- da izpolnjuje tehnične pogoje za rejo čebel;
- da izpolnjuje tehnične pogoje za izvajanje posameznih preizkusov, potrebnih za selekcijo čebel;
- da ima urejen pašni red in kataster čebelje paše, s katerim zagotavlja kontroliran izvor trotov v glavnem času praha čebeljih matic, to je od 1. maja do 30. junija;
- da zagotavlja primerljive pogoje za vse čebelje družine v preizkusu;
- da ima merilno in laboratorijsko opremo, ki je potrebna za izvajanje preizkusov;
- da izvaja sprotno pošiljanje podatkov v času izvajanja preizkusa priznani rejski organizaciji, za katero opravlja preizkus čebeljih družin oziroma določenega ekotipa čebel;
- da zagotavlja arhiviranje podatkov za obdobje najmanj petih let po zaključku vsakega posameznega testiranja;
- da ima usposobljenega strokovnega vodjo testne postaje, ki izpolnjuje pogoje iz prvega odstavka 101. člena zakona ali pa ima strokovni naziv mojster čebelarstva.

6. člen

(Vloga za odobritev testne postaje)

(1) Za odobritev testne postaje je treba ministrstvu, pristojnemu za živilorejstvo (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo), predložiti vlogo, ki vsebuje:

- ime, sedež in pravno-organizacijsko obliko organizacije;
- območje delovanja z navedbo občin ali upravnih enot;
- registrske oznake čebelnjakov, kjer se izvajajo testiranja;
- seznam odobrenih vzrejalšč čebeljih matic, ki pogodbeno sodelujejo s testno postajo;
- osebno ime in naslov zakonitega zastopnika organizacije in strokovnega vodje testne postaje;
- najmanjše in največje število čebeljih družin, vključenih v posamezna testiranja;
- navedbo merilne in laboratorijske opreme, ki je na testni postaji na voljo za izvajanje testiranja;
- opis pošiljanja podatkov priznani rejski organizaciji v času izvajanja testiranja;
- opis načina zagotavljanja veterinarskih ukrepov in preventivnega zdravstvenega varstva čebel v testni postaji;
- dokazilo o usposobljenosti strokovnega vodje testne postaje za izvajanje preizkusov z navedbo strokovnih referenc;
- poimenski seznam vseh zaposlenih na testni postaji, z opisom delovnih mest in specifikacijo strokovne izobrazbe;
- strokovno mnenje Kmetijskega inštituta Slovenije o izpolnjevanju pogojev za odobritev testne postaje iz prejšnjega člena ter o ustreznosti dokumentov in prilog iz tega člena.

(2) Če vlogo za odobritev testne postaje vložijo Kmetijski inštitut, poda strokovno mnenje o izpolnjevanju pogojev komisija, ki jo v postopku odobritve imenuje minister, pristojen za živilorejstvo (v nadaljnjem besedilu: minister).

7. člen

(Vpis testne postaje v register)

Pri vpisu testne postaje v register se navedejo zlasti naslednji podatki:

- področje in območje delovanja;
- ime in sedež testne postaje;
- število čebelnjakov, vključenih v delo testne postaje;
- število čebeljih družin, vključenih v izvajanje testiranja;
- številka in datum odločbe o odobritvi testne postaje;
- obdobje veljavnosti odobritve.

2. Odobreno vzrejališče čebeljih matic

8. člen

(Pogoji za odobritev vzrejališč čebeljih matic)

(1) Odobrena vzrejališča čebeljih matic se glede na to, kateri tip matic vzrejajo, delijo na vzrejališča rodovniških in na vzrejališča gospodarskih matic.

(2) Vzrejališče čebeljih matic mora poleg pogojev, ki jih določa zakon za odobritev in delovanje, izpolnjevati tudi naslednje pogoje:

– da ima na razpolago najmanj dva čebelnjaka, na dveh ločenih stojiščih, vsako z najmanj 20 čebeljimi družinami, skupaj 40 čebeljih družin, stojišči morata biti med seboj oddaljeni najmanj 3 km. Stojišča se razdelijo na najmanj eno vzrejno in eno selekcijsko;

– da so zagotovljeni veterinarski ukrepi in preventivno zdravstveno varstvo čebel;

– da ima ustrezne objekte in prostore za vzrejo čebeljih matic v skladu z dobro čebelarstvo prakso;

– da ima potrebno opremo, ki zagotavlja vzrejo najmanj 300 matic na leto v skladu z rejskim programom;

– da vse čebelje družine po morfoloških in etoloških lastnostih ustrezajo pogojem za vpis v izvorno rodovniško knjigo;

– da so okrog vzrejnega stojišča za vzrejo rodovniških matic v krogu s polmerom 6000 m v drugih čebelnjakih nameščene samo avtohtone kranjske čebele;

– da so okrog vzrejnega stojišča za vzrejo gospodarskih matic v krogu s polmerom 3000 m v drugih čebelnjakih nameščene samo avtohtone kranjske čebele;

– da ima čebelar vzrejevalec matic najmanj poklicno kvalifikacijo čebelar/čebelarka ali da je čebelar vzrejevalec matic vzrejal matic na odobrenem vzrejališču matic najmanj 10 let pred oddajo vloge za odobritev.

(3) Ne glede na določbe šeste in sedme alineje prejšnjega odstavka je lahko razdalja krajša v primeru za čebele neprehodnih naravnih ovir, v skladu s prvim odstavkom 24. člena tega pravilnika.

(4) Čebelar vzrejevalec se mora tudi dodatno strokovno usposabljati in pridobivati specializirana znanja s področja vzreje čebeljih matic v skladu s potrjenim rejskim programom.

9. člen

(Objekti in prostori)

(1) Objekti na vzrejališču čebeljih matic morajo biti zgrajeni oziroma razporejeni tako, da je vzrejevalcu matic omogočen redni pregled čebeljih družin in izvajanje tekočih strokovnih opravil. Za zaščito pred piki čebel ter za druge potrebe prve pomoči morata biti zaščitna obleka in omarica prve pomoči nameščeni na vidnem in dostopnem mestu.

(2) Čebelnjaki, kjer se vzreja matic, morajo biti zračni in primerno osvetljeni ter urejeni v skladu z dobro čebelarstvo prakso. Prostor za prenos ličink iz satov v matične lončke mora biti primerno osvetljen z možnostjo regulacije temperature in vlage.

10. člen

(Naloge odobrenega vzrejališča čebeljih matic)

Naloge odobrenega vzrejališča čebeljih matic so zlasti:

– vzreja čebeljih matic v skladu z rejskim programom za kranjsko čebelo;

– pridobivanje semena trotoev;

– izvajanje prometa s čebeljim plemenskim materialom v skladu z zakonom, tem pravilnikom in rejskim programom za kranjsko čebelo;

– preprečevanje parjenja v sorodstvu in v povezavi s tem ugotavljanje pojava presledkaste zalege kot posledice parjenja v sorodstvu;

– posredovanje podatkov organizacijam v živinoreji iz 84. člena zakona na predpisan način.

11. člen

(Evidenca, dokumentacija in poročanje, preverjanje)

(1) Vzrejevalec čebeljih matic (v nadaljnjem besedilu: vzrejevalec) mora natančno izpolniti zootehniški dokument Knjiga obvezne evidence podatkov na odobrenih vzrejališčih čebeljih matic za vpis v izvorno rodovniško knjigo za plemenske kranjske čebele (v nadaljnjem besedilu: evidenca matic), ki je kot priloga sestavni del tega pravilnika.

(2) Evidenca matic se vodi v originalu in dveh kopijah. Original zadrži vzrejevalec matic za svoj arhiv. Eno kopijo priloži maticam neposredno pred oddajo v promet, drugo pa posreduje priznani rejski organizaciji v čebelarstvu najpozneje do 30. oktobra v tekočem letu. Ne glede na število matic, ki so dane v promet, se za vsakega kupca oziroma pošiljko posebej izda zootehniški dokument iz prejšnjega odstavka.

(3) Pristojna priznana rejska organizacija založi in izda zootehniški dokument Evidenca matic iz priloge tega pravilnika ter vodi evidenco o izdanih in uporabljenih zootehniških dokumentih.

(4) Priznana rejska organizacija je dolžna posredovati podatke iz priloge odobreni testni postaji za vzrejališča čebeljih matic z njenega območja delovanja do 30. novembra v tekočem letu.

(5) Do 30. aprila tekočega leta morata delovanje vzrejališča čebeljih matic skupaj strokovno pregledati priznana rejska organizacija in testna postaja v sodelovanju z drugimi priznanimi organizacijami in testno postajo, če je vzrejališče vključeno v delovne testne postaje. Pri pregledu se ugotovi:

- ali so izpolnjeni pogoji, določeni z 8. členom tega pravilnika;
- ali vzrejevalec redno vodi Evidenco matic plemenske kranjske čebele iz Republike Slovenije;
- ali ima vzrejevalec izbrane matičarje in trotarje za potrebe vzreje v tekočem letu;
- ali je zdravstveno stanje čebel v vzrejališču v tekočem letu ustrezno.

(6) Priznana rejska organizacija pripravi poročilo o rezultatih pregleda iz prejšnjega odstavka in ga posreduje ministrstvu do 30. maja tekočega leta.

(7) Kadar je posameznemu vzrejališču izdana odločba o prepovedi prometa s čebeljimi maticami in drugim plemenskim materialom, opravita rejska organizacija in testna postaja pregled vzrejališč v skladu s petim odstavkom tega člena tudi po 30. aprilu tekočega leta. Poročilo iz prejšnjega odstavka posreduje priznana rejska organizacija na ministrstvo v roku 30 dni od opravljenega pregleda.

12. člen
(Postopek)

(1) Vzrejevalec, ki je lastnik, imetnik oziroma zakupnik vzrejališča čebeljih matic, vloži vlogo za odobritev vzrejališča čebeljih matic na ministrstvo.

(2) Po preveritvi pogojev izda ministrstvo odločbo o odobritvi vzrejališča čebeljih matic za obdobje petih let.

(3) En izvod odločbe vroči ministrstvo vlagatelju, en izvod pristojni območni enoti Veterinarske uprave Republike Slovenije, en izvod priznani rejski organizaciji v čebelarstvu, s katero ima vzrejališče čebeljih matic sklenjeno pogodbo, en izvod zadrži ministrstvo.

(4) Na podlagi poročila iz šestega odstavka prejšnjega člena izda ministrstvo vzrejališču čebeljih matic, ki v tekočem letu ne izpolnjujejo vseh pogojev, odločbo o prepovedi prometa s čebeljimi maticami in drugim plemenskim materialom do odprave ugotovljenih pomanjkljivosti in nepravilnosti.

(Nadaljevanje v prihodnji številki Slov. čebelarja)

Prilagodljiva, večnamenska podnica za nakladne LR- in AŽ-panje.
Svetovna novost v čebelarstvu!

V NEKAJ MINUTAH lahko spremenite AŽ-čebelarjenje v SODOBNO NAKLADNO ČEBELARJENJE!

Ponujam vam nakladne panje AŽ-mere, združljive z IR-panjskim sistemom, večnamensko podnico – tudi za pripravo rojev (ometencev) in predelavo kristalizirane oz. melicitozne mane (podnica je združljiva z IR-nakladami) po načrtih univ. dipl. inž. Ivana Jurkoviča. Izdelujem tudi vse vrste satnikov.

PETER ZAKRAJŠEK, s.p.

Pretnarjeva 6, 1210 Ljubljana - Vižmarje – tel.: (01) 512 62 51

Obnova kapele P. P. Glavarja na Lanšprežu

V prejšnji številki Slovenskega čebelarja smo objavili poročilo o pripravah na čebelarški dan in slovesno odprtje kapele na Lanšprežu, kjer počivajo posmrtni ostanki našega čebelarkega vzornika P. P. Glavarja.

Letos mineva 220 let od njegove smrti in zato želimo slovenski čebelarji praznovati svoj dan na kraju, kjer je ta veliki mož deloval zadnji dve desetletji svojega življenja. Ob tej priliki bomo izdali obširno spominsko brošuro, želeli pa bi tudi vsaj z silo opremiti notranjost prenovljene kapele, ki je zdaj prazna. Zato prosimo vse čebelarje in tudi druge ljudi dobre volje, da po svojih močeh darujejo za ta namen. Denarne prispevke zbiramo pri Regijski čebelarški zvezi Petra Pavla Glavarja za Dolensko in Belo krajino na računu št. **02970-0253851687**.

Vsem darovalcem se člani organizacijskega odbora praznovanja vnaprej pristočno zahvaljujemo.

ČZS in Regija P. P. Glavarja

ANTON GREBENŠEK

FRANC PANKER, ČEBELARSKI MOJSTER, MENTOR IN PREDAVATELJ

Čebelar in čebelarski mojster Franc Panker, znan v domovini in v sosednjih državah, je že dolgo znan tudi kot mentor in dober predavatelj. Njegovo delovno področje je zelo široko. Pred letom dni naju je želja po dodatnem znanju privedla v skupno izobraževalno dejavnost. Takoj sva začutila, da imava kar nekaj skupnega, zlasti ko gre za metode izobraževanja, in prav to področje naju je povežalo. Spoznala sva, da imava še nekatere druge skupne lastnosti, zlasti čut do načrtnosti dela ter voljo in pripravljenost za razreševanje problemov na poti do novega znanja. K takojšnjemu medsebojnemu razumevanju je gotovo prispevala tudi narava najinega strokovnega dela, to je tehnologija čebelarjenja na eni ter tehnologija učenja in poučevanja na drugi strani. Za tako, spontano oblikovano dvojico sodelavcev po navadi rečemo, da sta se »ujela«. In res sva se, rezultat pa je bil takoj viden. Pri meni se je povečalo zanimanje za čebele, pri gospodu mojstru pa za didaktiko.

V tem zapisu želim predstaviti mojstrov »inovatorski« metodni pristop k izobraževalnemu delu, saj je prav ta eden od vsaj šestih »ključev« njegovih uspešnih predavanj in odličnih dosežkov njegovega mentorskega dela. Začelo se je z avtorskim zapisom »Tehnologija čebelarjenja v AŽ-panju«, temu je sledil »delovni zvezek« za prve udeležence seminarja za pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije, ki jih je po svoji zamisli vodil gospod Anton Rozman, častni čebelarski mojster. Seminar

je organizirala Razvojna agencija Savinja iz Žalca v sodelovanju s Čebelarsko zvezo Slovenije. Temu je sledil prvi »postopek za ugotavljanje in potrjevanje nacionalne poklicne kvalifikacije« pri ČZS. Ta je prinesel nova spoznanja: tista za udeležence seminarja so bila zelo spodbudna, tista, ki so sledila postopku potrjevanja listin, pa zelo grenka. Najino sodelovanje je bilo ogroženo. V nekem trenutku se je zastavilo vprašanje, kako naprej oziroma ali sploh naprej.

Ko sem skušal predlagati nekatere rešitve za poenostavitev izobraževalnih dejavnosti in organizacijskih oblik, sem dobil odločen odgovor: »Gospod Grebenšek, tu pa mene ne bo zraven!« Priznati moram, da takšnega stališča nisem pričakoval, bil pa sem prijetno presenečen. Takoj potem pa je sledil dodatek:

»Sem za čim bolj kakovostne rešitve, ki ne bodo v škodo čebelarjem in udeležencem naših seminarjev, tudi če žrtvujem še dvakrat toliko časa, kot sem ga že vložil, ne glede na plačilo!«

In začelo se je. Številni pogovori, srečanja na različnih koncih Slovenije, telefonski pogovori, zapisi, skice, številne sheme, krogi, kvadrati in še veliko drugega. Oba sva vedela, da je najina osebna želja dokazati potrebo po drugačnem, didaktično in metodično podprtem izobraževanju. Ko sva to razkrila še gospodu Rozmanu, predsedniku komisije za izobraževanje, je molče poslušal, njegov pogled pa je razkrival zaskrbljenost. Priča-

Čebelarski mojster Franc Panker med predavanjem o negi čebel na seminarju za NPK letos na Koroškem.

kovala sva jo, saj je šlo za spremembo njegove dotedanje zamisli o izobraževanju pri ČZS. Ko se mu je obraz razvedril, sva vedela, da je zamisel in najino odločitev sprejel, še več, navdušila ga je do te mere, da se je tudi sam vključil v delo. Prvi rezultat sta programa »čebelar-ska praksa« in »dopolnilno izobraževanje k izkustvenemu znanju za pridobitev NPK«, izdelana v okviru programske zasnove, ki jo je obravnaval in potrdil UO ČZS, programa pa komisija za izobraževanje. Oba programa si v praksi počasi in zanesljivo utirata svojo pot.

Gospodu Francu Pankerju, čebelarskemu mojstru, mentorju in predavatelju se je odprla inovatorska pot. Priložnost in zaupanje si je pridobil pri Koroški čebelar-ski zvezi Dravograd, ki ji predseduje zavzeti predsednik, gospod Miran Kadiš. Zamisel o drugačnem pristopu k izobraževanju in usposabljanju čebelarjev, ki ne bo v škodo kakovosti izobraževanja in bo sočasno podprla priprave za pridobitev NPK, je bila udeležena v projektu »čebelarjenje – poklicna priložnost«. Sledila so številna potovanja iz Murske Sobote v Prevalje in v nasprotni smeri, številni sestanki, pogovori, predstavljene aktivnosti in še kaj. Za sodelovanje je gospod mojster, mentor in predavatelj pridobil še nekatere mlade in stare čebelarje, naj omenim le Marjeto Sušnik, predstav-nico mlajše generacije čebelark, in starosto koroških čebelarjev, gospoda Rifla. Projekt je bil predstavljen sodelavcem Zavoda za zaposlovanje, Kmetijsko pospeševalni službi Prevalje in Čebelarjem Železne Kaple na avstrijskem Koroškem. Zamisel gospoda Pankerja je postala projekt, sestavljen iz treh delov: program priprav za pridobitev NPK s 25 udeleženci (izvajalec ČZS), pet izmed

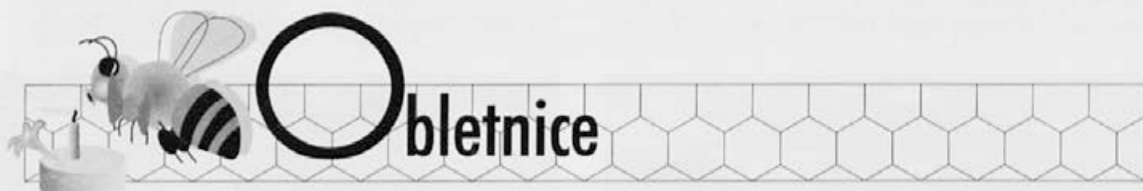
njih jih sklene pogodbe o sofinanciranju z Zavodom za zaposlovanje, ter organiziranje že tretjega sestanka s čebelarji iz Železne Kaple o pripravi prijave za skupni projekt v okviru programa PHARE.

V vsem organizacijskem delu se kaže mojstrova pedagoška (andragoška) žilica. Priprave za pridobitev NPK vodi v skladu z novim, modularno sestavljenim programom, za udeležence izobraževanja pripravlja »učne liste«, ki so metodična novost in del didaktičnih pripomočkov, ob vsem tem pa še najde čas za izdelavo vrste panjev in panjske opreme za demonstracijo in podporo andragoškim delavnicam. Tako je nastal didaktični komplet za poučevanje in aktivno učenje gojenja čebeljih družin.

Izjemno prizadevno delo, odrekanje, za to porabljen čas in finančna sredstva, veliki stroški za potovanja ter telefonski in drugi komunikacijski stroški so njegov vložek v kakovost izobraževanja pri ČZS, ki najverjetneje ne bo poplačan. Meni je ob tem skorajda tesno pri srcu, ker ga vedno znova privedem v najin skupni »didaktični prostor«, ki zahteva toliko odrekovanja, hkrati pa sem srečen in ponosen, da sodelujem s takim mojstrom čebelarstva, uspešnim mentorjem in predavateljem. In ko beseda nanesa na načrte, so žrtve pozabljene, obraz se mu razvedri, o njegovem pričakovanju pa je slišati:

»Želim si le, da bi bila predstavitev didaktičnih pripomočkov uspešna tudi v Čebelarskem centru na Brdu pri Lukovici, da bi ti prispevali h kvalitetnejšemu izobraževanju čebelarjev ter da bi bilo manj podtikanj in ovir pri uvajanju novih zamisli, saj to najbolj boli.«

Ob teh besedah se zamislil: »Kako to doseči?«

OB 130. OBLETNICI ROJSTVA ANTONA ŽNIDERŠIČA

Anton Žnideršič - Košomatov se je rodil 13. marca 1874 v Ilirski Bistrici, umrl pa je v prometni nesreči 21. decembra 1947 v Ljubljani. Osnovno šolo je obiskoval v Trnovem pri Ilirski Bistrici, gimnazijo v Kočevju. Še kot mladenič je po očetovi smrti, prevzel domače posestvo in na njem razvil številne dejavnosti. Z domačinom **Rudolfom Valenčičem** je ustanovil prvo kranjsko tovarno testenin PEKATETE v Ilirski Bistrici in pozneje po-

družnico v Ljubljani. S testeninami te tovarne je trgoval po vsej Evropi. Največji sloves pa si je pridobil kot čebelar. Prvo znanje in izkušnje si je pridobil od očeta in sosedu, takratnega bistriškega **župana Aleksandra Ličana**. Čeprav je moral skrbeti in voditi precej veliko posestvo, ki je obsegalo travnike, polja in obširne gozdove v pogorju Snežnika, je dokaj hitro napredoval tudi v čebelarstvu. Ob svojem domu si je uredil vzoren čebelnjak

imel pa je tudi manjše čebelnjake povsod po dolini. Sprva je čebelaril s kranjiči, pozneje z amerikanci, ki jih je skušal predelati, nato so te spodrinili **gerstundovci**, toda tudi ti mu niso bili po volji. Z nenehnim razmišljanjem in opazovanjem ter prebiranjem, predvsem nemške literature, je hitro preradil v skrivnosti življenja, dela in organiziranosti čebeljih družin. Tako se je lotil eksperimentiranja z različnimi panji, ki so jih takrat uporabljali. Veliko se je objavljalo tudi v strokovnih revijah in opisoval svoja razmišljanja ter tudi sodeloval z drugimi naprednimi čebelarji doma in po svetu. Ko pa je dobil knjigo nemškega čebelarja Albertija z opisom njegovega panja, se mu je ponudila priložnost za uresničitev tistega, kar si je želel. Začel ga je tudi uporabljati, vendar ga je znatno spremenil in ga pozneje stalno izpopolnjeval. Le pri satnikih je ohranil Gerstungovo mero. Skratka, izumil je svoj panj in leta 1903 začel tudi poskusno uporabljati. Že leto pozneje se je množično uveljavil med čebelarji, zato štejemo kot začetek uporabe AŽ-panja ali za rojstvo leta tega panja leto 1903. Na občnem zboru Slovenskega čebelarjskega društva pa je bil poimenovan kot »**Alberti-žnidaršičev panj**« ali kratko **AŽ-panj**.

Prvi opis svojega panja in način čebelarjenja v njem je objavil leta 1910 v Slovenskem čebelarju, ko je čebelaril že z 222 takšnimi panji. Njegova prva knjiga z naslovom »**Kranjska čebela kot najboljša medarica**«, ki jo je izdal v samozaložbi leta 1906, je bila napisana v nemškem jeziku, ker je bila namenjena predvsem čebelarjem v tedanji Avstriji, Nemčiji in Švici. Naslednja njegova knjiga namenjena čebelarjem – uporabnikom AŽ-panja, pa je izšla leta 1925 z naslovom »**NAŠ PANJ**«. Tiskana je bila tudi v hrvaškorsrbskem, italijanskem in nemškem jeziku.

Žnidaršič je stalno povdarjal pomen prevažanja čebeljih družin na pašo. Čebelarjenje na enem mestu in z večjim številom družin je obsojeno na neuspeh. Zato je poleg velikega čebelnjaka v Ilirski Bistrici z večsto panji drugod postavil manjše čebelnjake in tja ob medenju vozil družine na pašo. Prevažal jih je po Notranjski, Dalmaciji in Furlaniji. Kmalu je postal največji proizvajalec medu, voska kranjskih čebeljih matic in avstroogarski monarhiji in zunaj nje. Udeleževal se je številnih razstav in prireditev. Za to je v številnih evropskih državah za izredno kvaliteto svojih proizvodov kot tudi za AŽ-panj prejel približno 20 plaket in odličij. Naj omenim samo nekatere: leta 1898 na razstavi na Dunaju jubilejna medalja, zlata medalja Celovec 1904, srebrna medalja na Dunaju 1903 itd.

Med čebelarji je užival velik ugled. Svoje izkušnje in znanje je rad posredoval tudi drugim čebelarjem, predvsem mlajšim. Na njegovem vrtu in ob njegovem čebel-

njaku je potekalo nešteto čebelarjskih tečajev in predavanj oz. shodov že od leta 1900 naprej. Željni znanja so prihajali čebelarji iz vseh krajev tedanje Kranjske, Koroške, Štajerske in Primorske. Veliko je pisal tudi v SČ. Bil je med ustanovitelji in celo podpredsednik osrednjega čebelarjskega društva za tedanje Kranjsko in Slovenskega čebelarja (1897). Po prihodu v Ljubljano je postal predsednik Slovenskega čebelarjskega društva in bil na tem položaju vse do smrti. Že leta 1902 je postavil po **Kranjskem čebelarjske opazovalnice** Bil je pobudnik ustanovitve **ilirskobistriške podružnice, vključene v osrednjo čebelarjsko organizacijo za Kranjsko** v letu 1907. Njen prvi predsednik pa je bil **Rudolf Strnad** iz Ilirske Bistrice. Leta 1909 je ustanovil **Kranjsko čebelarjsko zadrugo s sedežem v Ilirski Bistrici** in tako čebelarjem ponudil potrebno čebelarjsko opremo.

Domačini, predvsem pa čebelarji, smo zelo ponosni na našega rojaka **Antona Žnidaršiča**, pomembnega gospodarstvenika, poslovneža, tovarnarja, javnega delavca saj je bil večkrat izvoljen tudi za bistriškega župana, zbiralca in popisovalca domačih posebnosti, predvsem pa umnega čebelarjskega strokovnjaka, izumitelja in preporoditelja čebelarstva na Slovenskem, ki je s svojimi novostmi predelal Albertijev panj in ga prilagodil domači čebeli, njenemu razvoju in čebelarjevi želji po kar največji medeni beri. Njegov panj t. i. »Žnidaršič« je še dandanes najpogostejši panj na Slovenskem. Najdemo ga tudi zunaj Slovenije. Osnovni tip AŽ-panja je devetsatar: 9 satov v plodišču, 9 satov v medišču. V stotih letih je doživel številne predelave, bodisi zmanjšanje ali povečanje prostornine, kljub temu pa ostaja **žnidaršič**.

Domačini **Antonu Žnidaršiču** izkazujemo iskreno hvaležnost; v parku domačih pomembnih mož pred osnovno šolo Dragotina Ketteja in Zdravstvenim domom smo čebelarji ob 100. obletnici njegovega rojstva leta 1974 postavili doprni kip, delo kiparja **Zdenka Kalina**, po njem se imenuje ta nova osnovna šola v Kozleku v Ilirski Bistrici in domače čebelarjsko društvo. Ob praznovanju 90-letnice delovanja podružnice čebelarjskega društva leta 1997 smo člani društva na njegovi rojstni hiši odkrili spominsko ploščo. Skupaj s 16 čebelarjskimi društvi Primorske in Notranjske smo v dvorani Čebelarjskega centra na Brdu pri Lukovici leta 2002 odkrili njegov doprni kip in dvorano poimenovali po njem. Že nekaj let pa čakamo na poimenovanje ene izmed ulic v Ilirski Bistrici po **Antonu Žnidaršiču**. Morda se bo to zgodilo letos ob 130. obletnici njegovega rojstva. Na predlog domačega društva Čebelarjska zveza Slovenije že tretje leto zapored podeljuje posebne nagrade **Antona Žnidaršiča** za inovacije v čebelarstvu. Žal iz našega kra-

ja še nismo imeli nagrajenca. Čez mesec ali dva bomo čebelarstva društva kraško-obalne in notranjske regije ustanovili novo **Regijsko čebelarstvo zvezo Antona Žnideršiča**. V letu 2004 načrtujemo še nekaj prireditev v spomin na Antona Žnideršiča. Osrednja naj bi bila ob odkritju njegovega doprsnega kipa pred šolo ali v pro-

storih OŠ Antona Žnideršiča v Ilirski Bistrici, če se bo šola odločila za to. Čebelarji načrtujemo tudi postavitev primerne čebelnjaka v bližini šole, ki naj bi spominjal domačine in vse mimoidoče na zelo bogato čebelarstvo zgodovino tega kraja.

Ivan Šuštar

predsednik ČD AŽ Ilirska Bistrica

Čebelarstva zveza društev Maribor

Streliška 150, tel: 02/320 53 46 fax: 02/331 80 10

Sekcija za pridelavo medenih pijač organizira TEČAJ ŽGANJEKUHE

Tečaj bo potekal v **prostorih Čebelarstva centra Slovenije, Brdo pri Lukovici 8**, in sicer **17. aprila 2004, z začetkom ob 9. uri**.

Tečaj bo predvidoma trajal do 18. ure. Vodil ga bo g. Esad Šabanović, priznani strokovnjak tehnolog nekdanjega Talisa in Apisa.

Program tečaja:

- surovine za kuhanje žganja,
- pravilno mletje sadja,
- alkoholno vrenje,
- kaj je treba vedeti pred začetkom kuhanja žganja,
- postopki kuhanja žganja,
- zakaj žganje zorimo,
- prilagoditev na pitno jakost,
- izračun izkoristka alkohola,
- kako žganje redčimo.

Cena tečaja je 10.000,00 SIT, udeleženci pa jo plačajo v gotovini pred začetkom tečaja.

Tečaj bo organiziran, če bo prijavljenih najmanj 50 udeležencev.

Cena tečaja vključuje:

- degustacijo žganj,
- vsak tečajnik bo prejel steklenico medenega likerja, nagrajenega z zlato medaljo, v primeri embalaži in narejenega iz najkakovostnejšega žganja in medu,
- gradivo.

Pisne prijave pošljite na naslov:

Čebelarstva zveza društev Maribor, Streliška c. 150, 2000 Maribor, s pripisom »Za tečaj žganjekuhe« NAJPOZNEJE DO 31. MARCA 2004.

Prijavite se lahko tudi na srečanju čebelarjev v Celju na stojnici Sekcije pridelovalcev medenih pijač ČZDM v I. nadstropju. V prijavi navedite: ime in priimek, naslov in telefonsko številko, na kateri ste dosegljivi.

Morebitne dodatne informacije lahko dobite po **telefonu št. 041 699 554**.

*Predsednik sekcije pridelovalcev medenih pijač pri ČZDM
Marjan SLANIČ*

USPEŠEN TEČAJ ŽGANJEUHE V MARIBORU leta 2003

Sekcija pridelovalcev medenih pijač pri ČebelarSKI zvezi društva Maribor je novembra 2003 in januarja 2004 izvedla dvodnevni tečaj žganjekuhe.

Za organizacijo tečaja smo se odločili že neposredno po končanem 1. vseslovenskem ocenjevanju medenih žganj in medenih likerjev aprila 2003 v Mariboru.

Ocenjevalna komisija je zlato medaljo dodelila razmerno majhnemu številu vzorcev medenih likerjev, pri medenih žganjih pa zlata medalja sploh ni bila podeljena.

Ugotovljeno je bilo, da je bilo največ napak zaradi neprimerne destilata, iz tega pa smo sklepali, da čebelarji ne poznajo dovolj žganjekuhe, če sami pridelujejo žganje oziroma če ga kupujejo.

Tečaja se je udeležilo 46 čebelarjev, nekaj pa smo jih morali zaradi prostorskih težav tudi zavrniti, zato smo se odločili, da **bomo aprila letos tečaj ponovili še v ČebelarSKEM centru Slovenije na Brdu pri Lukovici 8**, če bo dovolj prijav.

Na začetku tečaja smo najprej razjasnili pomen izrazov medica, medeno žganje in medeni liker, ki jih nekateri čebelarji še vedno zamenjujejo.

Medica je alkoholna pijača z okusom po medu. Vsebuje od 9 do 14 % alkohola, 3–6 g/l kisline, imeti pa mora tudi najmanj 100 g/l nepovretega sladkorja, da občutimo pravo harmonijo.

Medeno žganje je produkt destilacije medice, je prozorna tekočina, ki vsebuje več kot 42 % alkohola.

Medeni liker je mešanica sadnega nevtralnega destilata ali medenega žganja in medu. Vsebuje od 19 do 33 % alkohola, je rumenkaste barve in ima okus po medu.

Tečaj je vodil g. Esad Šabanović, znani strokovnjak tehnolog iz nekdanjega Talisa in Apisa, ki je pripravil tudi obširno strokovno gradivo.

Pogled na dvorano med predavanjem.

Poudarek je bil namenjen predvsem naslednjim temam: surovine za kuhanje žganja, pravilno mletje sadja, alkoholno vrenje, kaj je treba vedeti pred začetkom kuhanja žganja, postopki kuhanja žganja, zakaj žganje zorimo, prilagoditev alkohola na pitno jakost, izračun zkoristka, kako žganje redčimo.

Izpit so uspešno opravili vsi tečajniki in dobili tudi ustrezna potrdila. Vsi so izrazili zadovoljstvo nad kakovostjo tečaja, prav tako pa so tudi povedali, da so dobili veliko več znanja in napotkov, kot so pričakovali.

Na koncu tečaja smo poskušali nekatere vzorce žganja z napako, pa tudi kvalitetno žganje, tako da smo dobili primerjavo med enim in drugim.

*Predsednik sekcije pridelovalcev medenih pijač pri ČZDM **Marjan SLANIČ***

IZDELOVANJE ČEBELJIH PANJEV

IDRIJSKA 10, 1360 VRHNIKA, TEL.: 01/755 13 17

GSM: 041/420 200

V ZALOGI:

- AŽ-panji (9s, 10s, 12s)
- prašički (5s, 7s)
- lipovi satniki
- zaklade Debelak (9s, 10s)
- pitalniki Francič
- distančni vložki
- vehe za povezavo AŽ-panjev
- trietažni AŽ (10 s)
- AŽ-Kozinc 11 + 3

Po želji izdelamo tudi druge vrste panjev. – Panji so iz masivnega smrekovega lesa, rogljičeni (cinkani).
– Blago vam lahko pošljemo po bitri pošti.

Čebelarstva zveza društev Maribor
Streliška 150, tel: 02/320 53 46 fax: 02/331 80 10

Sekcija pridelovalcev medenih pijač
RAZPIS za 2. vseslovensko ocenjevanje medenega žganja in medenega likerja in RAZPIS za 4. vseslovensko ocenjevanje medice

Rok za prijavo in dostavo vzorcev z izpolnjeno prijavnico je:

- za medena žganja in likerje najpozneje do **10. aprila 2004**,
- za medice najpozneje do **30. aprila 2004**.

Za medene likerje in medena žganja je treba oddati dve enoti po najmanj 0,5 l, za medice pa tri enote po najmanj 0,375 ml.

Razglasitev rezultatov in podelitev odličij bo v soboto, 12. junija 2004, v Čebelarskem centru Maribor, Streliška c. 150.

Ob prijavi je treba plačati **8.000 SIT** za vsak vzorec medenega žganja ali medenega likerja, vsak vzorec pa bo prejel analizo, potrebno za javni promet.

Za vsak vzorec medice je treba ob prijavi plačati **10.000 SIT** (v zameno bo vzorec prejel analizo, potrebno za javni promet) ali **5.000 SIT** za vsak vzorec medice (v tem primeru bo vzorec prejel delno analizo – alkohol in sladkor).

Na razpis se lahko prijavijo vsi člani čebelarskih društev, vključenih v ČZS, in pravne osebe.

Pravilnik o ocenjevanju prejmete ob prijavi (če ga še nimate), na ogled pa je tudi v ČCS, Brdo pri Lukovici 8, in v ČC Maribor, Streliška c. 150.

Prijavnice lahko dobite: v ČCS, Brdo pri Lukovici 8, ČC Maribor, Streliška c. 150, ali na srečanju čebelarjev na Celjskem sejmu na stojnici ČZD Maribor (1. nadstropje) 27. in 28. marca 2004.

Na teh krajih lahko oddate tudi svoje vzorce.

Kontaktna oseba za vse dodatne informacije je g. Marjan SLANIČ, tel. 041 699 554.

Čebelarstva zveza društev Maribor

V MARIBORU JE CERTIFIKATE ZA KVALIFIKACIJO ČEBELAR PREJELA PRVA SKUPINA

V Čebelarski zvezi društev Maribor smo veseli, da je prvi skupini čebelark in čebelarjev uspelo pridobiti kvalifikacijo čebelarja. Priprave so trajale kar celo leto in ugotovili smo, da napori za izobraževanje čebelarjev v preteklih letih niso bili zaman.

Ker v Čebelarski zvezi društev Maribor vsako leto organiziramo čebelarske tečaje in druge specializirane tečaje s področja čebelarstva ter že leta sodelujemo s Srednjo kmetijsko šolo v Mariboru, je bilo 23. januarja letos bolj praznično, saj je certifikat nacionalne poklicne kvalifikacije prejelo pet čebelark in 50 čebelarjev.

Predsednik komisije gospod dr. Stanko Kapun, ravnatelj g. Tone Krajnc in vodja izobraževanja za

Certifikat je prejelo tudi pet čebelark.

odrasle gospa Kristina Šket so se zelo potrudili, da je velika večina kandidatov iz prve skupine pridobila certifikat.

Še posebej pa so se izkazali tudi štirje svetovalci, od katerih je dva usposobila Srednja kmetijska šola, dva pa Čebelarstva zveza društev Maribor.

V zadnjih treh letih je tečaje v okviru Čebelarstva zveze društev Maribor uspešno končalo:

- začetne tečaje čebelarstva 47 kandidatov,
- tečaj iz higienskega minimuma 66 čebelarjev,

- tečaj o gozdnem medenju 26 čebelarjev,
- tečaj o vzreji matic in pridelovanju matičnega mlečka 35 čebelarjev,
- tečaj o izdelavi medice 26 čebelarjev,
- več kot 100 čebelarjev se je udeležilo specializiranih delavnic.

Tudi v tem letu 2004 bomo pripravili tečaj za začetnike, čebelarji tečaj ter delavnice, za katere smo pripravili, da bodo za čebelarje zanimive.

Predsednik ČZDM Vlado Pušnik

MAG. FRANC JAVORNIK

REDNO LETNO SREČANJE KANDIDATOV ZA VZREJO ČEBELJIH MATIC

V Čebelarstvu Slovenije na Brdu pri Lukovici je bilo 22. januarja 2004 redno letno srečanje kandidatov za vzrejo čebeljih matic v tem letu. Srečanja so se udeležili skoraj vsi vzrejevalci matic, ki so matice vzrejali tudi v minulih letih, večina članov strokovne komisije za pregled vzrejališč matic, člani komisije za selekcijo kranjske čebele pri ČZS, predstavniki Nacionalnega veterinarskega inštituta in Kmetijskega inštituta Slovenije.

Na začetku je dr. Poklukar na kratko predstavil na novo sprejete pravilnike, ki urejajo pogoje in odnose v čebelarstvu. Ne bom jih našteval, saj so bili v celoti objavljeni v eni lanskih števil Slovenkega čebelarja.

Posebej podrobno je bil predstavljen »Pravilnik o pogojih za odobritev vzrejališč čebeljih matic, testnih postaj in drugih organizacij v čebelarstvu ter o pogojih glede reje in prometa s čebeljim plemenskim materialom«.

Kot že sam naslov pravilnika pove, so v njem opredeljeni pogoji za odobritev in nadaljnje delovanje navedenih čebelarstevskih organizacij.

Za vzrejavalce matic je posebej pomembno, da poznajo tisti del pravilnika, ki opredeljuje pogoje za odobritev vzrejališča in naloge odobrenega vzrejališča, da vedo, katere vrste evidenc morajo voditi, kakšna mora biti dokumentacija, komu so dolžni poročati in kdo vse bo to delo nadziral. Pravilnik tudi natančno določa, ka-

tere podatke in dokazila mora kandidat za vzrejevalca čebeljih matic navesti v vlogi oziroma dokazati z ustreznimi dokumenti.

Živahna razprava, ki se je razvila ob tem, je pokazala, da bo pred uveljavitvijo tega pravilnika v začetku leta 2005 treba opraviti še precej dokaj zahtevnega dela.

Predstavljeni so bili tudi predhodni neuradni rezultati testiranja matic v letu 2003. Čeprav ti še niso dokončni, je opaziti, da se je tudi lani nadaljeval trend povečanja pridelave medu na panju.

Predstavljen je bil tudi Rejski program za leto 2004, izkazalo pa se je, da bo treba nekatera poglavja še nekoliko dopolniti.

Udeleženci so obravnavali tudi program dela strokovne skupine za pregled vzrejališč v tem letu. Pri tem je bilo poudarjeno, da bo imela komisija v letu 2004 zelo veliko dela, saj bo morala za vsakega kandidata posebej ugotoviti, ali izpolnjuje pogoje, ki jih določajo novi predpisi. Komisija bo začela delati v prvi tretjini aprila, svoje delo pa bo morala končati do 30. aprila. Uspešnost dela komisije je odvisna od tega, kdaj bo veterinarjem NVI uspelo pregledati vsa vzrejališča in izdati ustrezna potrdila o zdravstvenem stanju. Če bi bilo vreme slabo, se lahko ti pregledi tudi nekoliko zavlečejo. Z ustreznim usklajevanjem dela med NVI, vzrejevalci in komisijo bo delo tudi letos pravočasno opravljeno.

Živahna razprava se je razvila tudi ob poskusu določitve enotne cene matic v prodaji na drobno. Dr. Poklukar je poudaril, da evropskemu trgu naših matic ne smemo ponuditi po nizki, t. i. dampinški ceni, ker to v očeh Evropejcev nekako namiguje na slabšo kakovost. Evropi moramo ponuditi kakovostne matice, z vsemi dokazili o kakovosti in poreklu, kakovost pa mora biti očitna že v ceni. Če bomo na evropsko tržišče vstopili s prenizkimi cenami, lahko pričakujemo neprijetne povratne odzive evropskih vzrejevalcev.

Po drugi strani pa so nekateri vzrejevalci poudarili, da so evropske cene matic za naše čebelarje previsoke

in da se bo zaradi tega precej zmanjšalo tudi povpraševanje po maticah naših čebelarjev. Končno je bil sprejet kompromisni predlog, da je letošnja najnižja cena matice v prodaji na drobno 3.000 SIT. Že od nekdaj je namreč veljalo, da je cena matice v prodaji na drobno pri čebelarju enaka vrednosti treh kilogramov medu. Vsak vzrejevalec lahko na podlagi ponudbe in povpraševanja po njegovih maticah sam določi višje cene svojih matic. Spet pa se je pokazalo, da bo pri nas težko uveljavljati enotne cene matic, saj imajo tisti vzrejevalci, ki za prodajo vzredijo le manjše število matic, drugačne težave kot tisti, ki jih vzredijo večje število.

Iz društvenega življenja

OBČNI ZBOR ČD PETER DAJNKO GORNJA RADGONA

Radgonski čebelarji želijo v svojih vrstah več mladih; bojijo se hruševega ožiga in insekticida »Gaucho« za zaščito semen.

Sredi januarja so se na občnem zboru na turistični kmetiji Hari v Spodnji Ščavnici zbrali člani Čebelarkega društva Peter Dajnko Gornja Radgona. Od 70 čebelarjev, kolikor jih je članov našega društva, se nas je zbralo kar 40. Občnega zbora so se kot gosti udeležili predstavniki Čebelarskih družin Negova, Videm in Zgornja Velka, pa tudi predsednik Zveze čebelarskih družin Pomurje dr. Stanko Kapun in dr. Litiya Matavž, ki v okviru kmetijske svetovalne službe skrbi za zdravje čebel na območju Pomurja. Po poročanju predsednika in tajnika društva Stanka Korošca in Franca Pižmoha je društvo lani dobro delovalo. Posebno skrb so namenili zatiranju čebeljih bolezni, zla-

sti varozi, saj prav ta povzroča čebelarjem največ preglastic. Kot je bilo slišati v razpravi, se čebelarji bojijo tudi hruševega ožiga, predvsem zato, ker bi bil po morebitnem izbruhu te rastlinske bolezni prepovedan prevoz čebel na pašo. Po mnenju dr. Stanka Kapuna je velika nevarnost za čebele tudi uporaba insekticida »Gaucho«, s katerim pred setvijo zaščitijo semena. Bojijo se ga zlasti zato, ker je to sredstvo moč prosto kupiti v sosednji Madžarski, tako da ga nekateri tudi uporabljajo.

Tone Tropenauer pa je predlagal, da bi si čebelarji kupili stanovske uniforme, saj bi na ta način ob priložnostnih slovesnostih propagirali čebelarstvo. Zadovoljni so, da se za vzgojo mladih čebelarjev zavzema tudi OŠ Gornja Radgona. Pri tej šoli deluje namreč čebelarski krožek, ki ga vodi čebelar, dr. Jože Matavž.

Na občnem zboru so izvolili nove organe društva. Društvo bo še naprej vodil dozdajšnji predsednik Stanko Korošec, tajniška dela bo opravljal Franc Pižmoh, blagajnišnica pa Marija Korošec. Ob koncu zbora so najzaslužnejšim čebelarjem podelili društvena priznanja in odličja Antona Janše III. stopnje. Pisna priznanja so prejeli Danilo Burjan, Mirko Frelih, Ljuba Ivanek, Janez Rajh, Ljuba Rajh, Marjan Vrbnjak, Ivan Lebar in Ivan Zver, odličja Antona Janše III. stopnje pa Anton Breznik, Stanislav Železnjak in Viktor Hegediš. Kot zanimivost omenimo, da sta se občnega zbora udeležila tudi najstarejša člana društva – 84-letni Anton Novak iz Gornje Radgone in 95-letni Franc Časar iz Plitvice.

Prejemniki priznanj in odličij Čebelarskega društva Peter Dajnko Gornja Radgona

Besedilo in posnetek: **Ludvik Kramberger**

VLADO AUGUŠTIN

APIMONDIA 2003 TUDI V BELI KRAJINI

V okviru lanskega čebelarkega kongresa APIMONDIA v Ljubljani smo tudi v Beli krajini sprejeli na obisk poln avtobus gostov iz tujine, pravzaprav z vsega sveta: iz Avstrije, Nemčije, Švice, Kanade, Ukrajine, Rusije, Belgije, Švedske, Kanade, Velike Britanije, Etiopije, Argentine, Brazilije, Nepala, Indonezije in Združenih držav Amerike. Res pisana družčina.

Belokranjski čebelarji smo jih sprejeli pri Badovinčevi gostilni na Jugorju, kjer smo se najprej okrepili z malico, nato pa smo odšli na čebelarski pohod po Beli krajini. Ogledali smo si prevozni čebelnjak semiškega čebelarja Jožeta Severja, na njegovem domu pa še tehnologijo pridelave medu. Ob tem je pripravil tudi degustacijo medice in medenega peciva. V Semiču smo si ogledali razstavo slik z naslovom Čebele na medovitih rastlinah, ki sta jo postavila naša čebelarja Stane Plut in Vincenc Petruna.

Pot smo nadaljevali na Tančo goro in obiskali našega čebelarja Martina Adlešiča. Tam so nas že čakali člani

upravnega odbora ČD Črnomelj, polna miza dobrot in seveda Martinova in Vincenčeva dobra kapljica. Po pozdravnem govoru črnomaljskega podžupana g. Zajca in predstavitvi čebelarstva g. Adlešiča so si obiskovalci z velikim zanimanjem ogledovali Martinove inovacije in njegov prevozni zabojnik za nakladne panje. Z veliko težavo smo obiskovalce prepričali, da so se poslovili od čebelnjaka, čebel, dobrot in dobrega vina ter nadaljevali pot v Metliko. V tem mestu smo goste popeljali v Belokranjski muzej in vinsko klet, po kosilu pa smo jih povabili na degustacijo belokranjskih vin, ob kateri sta posebej zanje nastopila folklorna skupina in tamburaški orkester. Obiskovalci so se nato siti, dobre volje in z lepimi vtisi, normalno, da tudi z litrom metliške črnine, vrnili v Ljubljano.

Naj pripomnim, da sta bila med našimi gosti tudi predsednika avstrijske in etiopske čebelarske zveze, na kosilu pa se nam je pridružil še naš belokranjski rojak in čebelarski prijatelj prof. dr. Josef Starc.

FRANC PREZELJ

**POROČILO ZA STANDARDIZACIJO
NAKLADNEGA PANJA V SLOVENIJI**

Vse od začetka spoznavanja čebelarjenja v nakladnem panju se pojavlja potreba po standardizaciji panjskega sistema, ki omogoča do čebelje družine prijazno čebelarjenje.

Predsednik komisije za tehnologijo pri ČZS inž. arh. Marjan Debelak je v zvezi s tem problemom za 16. ja-

nuar 2004 sklical sestanek sekcije za nakladni panj. Po razpravi smo se dogovorili, da Upravnemu odboru ČZS priporočimo standardizacijo nakladnega panja, v kakršnem že vrsto let uspešno čebelarji inž. Uroš Vidmar iz Bohinja, z zamenjano podnico.

Panj je sestavljen iz:

- podnice,
- naklad normalne višine,
- naklad dvotretjinske višine,
- pregradne deske z veho, ki jo lahko zapremo ali uporabimo za vstavev begalnice,
- matične rešetke,
- Milerjevega pitalnika,
- satnikov in
- strehe.

Podnica je izdelana iz lesa iglavcev (najbolje smreke), goste rasti, debeline 20 mm. Zunanje mere so 412 mm (širina) in 504 mm (dolžina). Dno podnice je spredaj podaljšano za 30 mm. V celotno površino dna je vgrajena mreža za zračenje. Pod mrežo je vgrajeno vodilo za lovilni vložek za preverjanje odpada varoj. Vzdolžno je na obeh straneh vgrajena letev iz hrastovega lesa, velikosti 20 x 20 mm, ki podnico dvigne od tal.

Stranice podnice so visoke 120 mm. V zadnji stranici podnice je vgrajena odprtina s pokrovom, velikosti 372 mm x 65 mm. Ob zgornjem notranjem robu prednje in zadnje stranice je izžlebljen utor 10 x 7 mm za vodilno letvico, vgrajeno na spodnji rob naklade. V notranjosti podnice so na obeh straneh vgrajena vodila, odmaknjena 25 mm od vrhnjega roba podnice, za gradbeno zaporo. Gradbena zapora je izdelana iz vodooodporne vezane plošče, debeline 3 mm, dolžine 440 mm in širine 370 mm. Zaporo uporabljamo v obdobju gradilne vneme, pomaknjeno do zadnje stranice, da imajo čebele spredaj prost dostop v plodišče, v obdobju krmiljenja pa jo pomaknemo do prednje stranice, da čebelje družine zavarujemo pred roparicami. Zunaj teh dveh obdobjev gradbeno zaporo umaknemo iz panja.

Na prednji stranici je večnamensko žrelo. Veliko »ameriško« žrelo je visoko 20 mm in sega prek celotne širine panja. To žrelo uporabljamo med glavno pašo oz. pri večjih donosih. Dokazano je, da v takih primerih velikost žrela občutno vpliva na donos. To žrelo spremeni tako, da ga zapremo z letvico, ki ima na eni strani vdolbeno letno žrelo, ki je visoko 10 mm in dolgo 120 mm, na drugi strani pa zimsko žrelo, ki je visoko 6 mm in dolgo 60 mm. To žrelo uporabljamo tudi v obdobju večje nevarnosti ropanja.

Naklade normalne višine so izdelane iz lesa iglavcev goste rasti, debeline 20 mm. Dolžina naklade je 504 mm, širina 412 mm, višina pa 242 mm. Na zunanji strani prve in zadnje stranice so 20 mm pod vrhnjim robom po vsej dolžini pritrjeni ročaji v obliki vzdolžnih letvic, velikosti 20 x 14 mm. Na notranji strani zgoraj je izdolben žleb, velikosti 11 x 14 mm za ležišče satnikov. Na

spodnjem notranjem robu je po vsej dolžini prilepljena letvica za vodilo, velikosti 10 x 5 mm. Na prvi stranici je v sredini izvrtana luknja s premerom 25 mm, ki jo čebele uporabljajo kot pomožno žrelo.

Na vogalih so stranice spojene z rogljičenjem ali s spaks-vijaki. Vse opisano, razen višine (ta je 170 mm), velja tudi za dvotretjinsko naklado.

Pregradna deska je izdelana iz lesenega okvirja iz letvic velikosti 20 x 30 mm, vanj pa je vložena lesenitna plošča debeline 3 mm. Prva in zadnja letev imata z gornje strani izžlebljen utor, s spodnje strani pa letvico za vodilo. Na zgornji strani plošče iz lesenita izdolbemo pomožno žrelo, ki ga uporabljamo ob narejanju vmesnih narejencev. V sredini lesenitne pregrade izdolbemo vevo in zamašek zanjo, uporabljamo pa jo tudi za vstavev begalnice.

Matična rešetka je lahko kovinska ali plastična. Tako kovinska kot plastična ima svoje prednosti in pomanjkljivosti. Pri kovinski je boljša prehodnost čebel, pri plastični pa je manjša toplotna prevodnost, ki je predvsem pomembna pri nižjih zunanjih temperaturah. Rešetko uporabljamo občasno, včasih tudi več kot eno.

Milerjev pitalnik je izdelan iz obodnih desk debeline 20 mm in širine 70 mm ter iz poda iz vodooodporne vezane plošče. Zunanje mere pitalnika so 412 mm x 504 mm. V notranjosti je predeljen na dva različno velika prekata, ki jih uporabljamo za krmiljenje čebeljih družin s pogačo ali sladkornim sirupom. Z notranje strani mora biti prebarvan z vodooodpornim premazom in vodotesen. Odprtina za dostop čebel je z letvijo za 50 mm dvignjena nad nivo poda ter s ploščevino ali mrežo zaščiten pred izletom čebel. S spodnje zunanje strani so po vsej dolžini zunanjega roba krajših stranic prilepljene letvice, velikosti 10 x 5 mm. Uporabljamo ga tudi kot vmesni pokrov.

Satniki so izdelani iz najkakovostnejšega lesa, ki se ne zvija in ne kolje. Zgornja letvica je dolga 478 mm, debela 15 mm in široka 22 mm. Ušesca ima debela 7 mm in na koncu nekoliko ošiljena. Stranske letvice so debele 8 mm, dolge in široke pa 35 mm. Spodnje letvice so dolge 448 mm, debele 8 mm in široke 22 mm. Zunanje mere satnika normalne mere so 448 x 232 mm. Satnike žičimo navpično s šestimi žicami, nekoliko zamaknjeno, tako da je kot med vertikalo in vstavljeno žico približno 5 %. Krajni dve žici sta v čisti vertikali, približno 3 cm odmaknjeni od roba. Utorov na letvicah ni, ker so nam samo v napoto. Satnice vlagamo na spodnjo letvico, tako da čebele zgradijo sate od zgornje do spod-

nje letvice, saj na ta način dosežemo tudi občutno večjo nosilnost satnikov. Za satnike dvotretjinske višine velja isto pravilo, le da je njihova zunanja višina 160 mm.

Streha je izdelana iz 20 mm debelih desk in z robom z višino 18 mm. Deske so prekrte z aluminijasto 0,5 mm debelo pločevino. Zunanja mera strehe je 550 mm x 455 mm, visoka pa je 38 mm.

Panji morajo biti kljub svoji preprostosti narejeni zelo natančno, tega pa izkušenim čebelarjem ni treba posebej razlagati. V komplet panja vsekakor sodi tudi vez-

ni trak za spojitev panjskega kompleta. Biti mora primerno dolg, da z njim lahko povežemo panj, pripravljen za prevoz, imeti pa mora tudi sponko s samodejno zaporo.

Sestanka se je udeležil tudi predstavnik čebelarjem dobro znanega podjetja **Mizarstvo Polštajner** iz Šempetra v Savinjski dolini. Zagotovil je, da bo mogoče pri tem podjetju še pred čebelarškim srečanjem v Celju konec marca kupiti takšne panje in njihove dele. V Celju bodo panji tudi razstavljeni, prav tako pa jih bo mogoče tudi kupiti.

POVZETKI REFERATOV S KONGRESA APIMONDIA 2003

TERAPIJA PARKINSONOVE BOLEZNI Z APITOKSINOM

Sestavili: **Igor Krivopalov - Moskvina, S. Rosenfeld, J. Korol, E. Varnavska, A. Krivopalov**; e-pošta: api-center@chel.surnet.ru (Zbornik Apimondia 2003, članek št. 255)

Parkinsonova bolezen je multifunkcijsko obolenje s široko simptomatiko, številnimi zunanjimi znaki in številnimi notranjimi spremembami. Zdravila, ki bi bolezen vsaj zaviralo, za zdaj še ni. Proces postane kroničen in dinamika napreduje. Za izboljšanje stanja so potrebni veliki odmerki zdravil, ki ustavijo delovanje nekaterih organov in sistemov; pri tem je najbolj izpostavljen imunski sistem, zdravila pa povzročijo odvisnost. Brez dvoma je za zdravljenje Parkinsonove bolezni potrebno močno in vsestransko zdravilo. Zdravniki lahko posegamo zgolj z uporabo apitoksina (sestavina čebeljega strupa), ker leta sprošča biogene amine: dopamin, serotonin itd. V aterosklerotični genezi, pri visokem krvnem tlaku in discirkularni encefalopatiji apitoksin razširi (zaradi navzočega kardiopapa) žile in v tkivo vnese obogateni prostaglandin. Prav tako tudi melitin, poglavitna sestavina čebeljega strupa, deluje trombolitično in antikoagulantno. Vse to izboljša pretok krvi v možganih in krvni tlak. Sočasno čebelji strup izboljša živčni pretok skozi živčna vlakna, in ker vsebuje 18 nenadomestljivih aminokislin, znova vzpostavi trofične procese. Zdravljenje poteka v bolnišnici, pa-

cienti pa v okviru fizične rehabilitacije obnovijo tudi svojo motorično dejavnost, tako da bi lahko normalno hodili in usklajevali gibe. Pomembno vlogo pri tem ima tudi psihološka rehabilitacija, s katero se lahko oblikujejo novi refleksi, poleg tega pa pripomore tudi k pozitivnemu odnosu do boja z boleznijo.

PRIMER ZASTRUPITVE ČEBELJIH DRUŽIN S FIPRONILOM V ROMUNJI

Sestavili: **Daniel Nica, Elisabeta Bianu, Gabriel Chioveanu** (Zbornik Apimondia 2003, članek št. 215), e-pošta avtorja: nica.daniela@idah.ro

Aprila 2002 so na severozahodu Romunije ugotovili odmrte (78–100 %) številnih čebeljih družin. Čebele so odmrle dan po fitosanitarni obdelavi oljne repice. Raziskave so pokazale, da je bila smrtnost pašnih čebel na območju paše v prvih 24 urah kar 100 %. Pri 80 % čebel so bile ugotovljene spremembe barve hitinskega oklepa in nervozni sindrom, na primer krčenje telesa, ohromljene noge, razširjena krila, nesposobnost za letenje. Te čebele so odmrle v 48–72 urah.

Na podlagi teh ugotovitev smo raziskali navzočnost pesticidov pri prizadetih čebeljih družinah. S plinsko kromatografijo smo tako v oljni repici kot tudi na čebelah ugotovili fipronil. Iz tega sledi sklep, da so čebele odmrle zaradi zastrupitve s fipronilom.

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME IN TRGOVINA

Logar

Oglejte si akcijsko ponudbo na naši internetni strani:
www.logar-trade.si

Vabimo vas,
da si ogledate naš
razstveni prostor
na
XXVII. Čebelarški
razstavi v Celju
27. in 28. marca
2004.

Delovni čas trgovine:
od ponedeljka do petka
od 8.00 do 12.00
in od 15.00 do 18.00
ob sobotah
od 9.00 do 12.00

NOVO!!!
Polavtomatski
stroj za
etiketiranje
steklenic,
kozarcev,...

NOVO!!!

NAROČENO BLAGO VAM LAHKO ODPOŠLJEMO S PAKETNO POŠTO.

**Pri gotovinskem nakupu čebelarške opreme v vrednosti nad 10.000 SIT
priznamo čebelarjem z veljavno čebelarško izkaznico 4% popusta.**

LOGAR TRADE, d.o.o.
Zupanova 1, 4208 Šenčur, tel.: 04 25 19 410, faks.: 04 25 19 415
e-pošta: info@logar-trade.si

V spomin

IGNAC HORVAT

Na drugi dan novega leta smo se čebelarji ČD Črenšovci na pokopališču v Dolnji Bistrici poslovili od dolgoletnega člana Ignaca Horvata. Rodil se je leta 1928 v Dolnji Bistrici, kjer je tudi obiskoval osnovno šolo. Že kot mlad fant je pri starem očetu, ki je bil velik čebelar, rad opazoval čebele. Poklicna pot ga je še bolj povezala z naravo, saj je bil kot lovski čuvaj zaposlen pri Gojitenem lovišču Fazan Beltinci. Čebelaril je s šestinpedesetimi družinami, nekaj časa je bil tudi kooperant Medexa. Pozneje sta z ženo Marjano čebelarila s tridesetimi družinami.

Ignac se ni vdal boleznim; svoje ljubljence je še pospremil na zimski počitek, ob njih je pozabil na bolečine, ki mu jih je zadajala bolezen. Njegove čebelice bodo še naprej pridno izletavale iz panjev, saj bo zanje skrbela žena Marjana.

Družina, čebelarji, tvoji prijatelji in vsi, ki smo te poznali, te bomo ohranili v lepem in trajnem spominu.

Čebelarstvo društvo Črenšovci

ALOJZ GOMZI

Kmalu po novem letu nas je pretresla novica, da se je po hudi bolezni ustavilo plemenito srce našega čebelarja Alojza Gomzija.

Lojzek se je rodil leta 1921 v Boračevu. Čebele je vzbujal pri svojem očetu in jih od njega tudi prevzel. Čebelaril je z 20 panji, v mlajših letih pa jih je tudi vozil na kostonjevo pašo na Pohorje. O teh dogodivščinah nam je velikokrat pripovedoval in mlajše čebelarje opozarjal na različne nevarnosti pri teh opravilih. Lojzek je bil tudi ustanovni član Čebelarskega društva Radenci in gonilna sila pri zgraditvi čebelarskega doma, za to pa smo mu še posebej hvaležni.

Alojz Gomzi je za svoje delo s čebelami in v čebelarskem društvu prejel odličji Antona Janše III. in II. stopnje.

Njegov veder značaj, njegova moč za premaganje življenjskih težav in njegova ljubezen do narave nam bodo še dolgo za zgled.

Čebelarstvo društvo Radenc

HERMINA DRNOVŠEK

*»Kam se odpravljáš, pridna čebela?«
»Pojdem k Hermini, na zadnji njen dom;
ker z vsem žarom za nas je skrbela, zdaj
jaz ji družbo delala bom.«*

Veliko prežgodaj nas je po hudi bolezni zapustila članica našega društva Hermina Drnovšek. Upali smo, da bo s svojim velikim optimizmom tako kot številne prejšnje premagala tudi to bolezen. Toda tokrat je bila bolezen močnejša in je Hermino izrgala iz njene družine, ki jo bo najbolj pogrešala. Na njeno zadnjo pot na zagorskem pokopališču jo je v začetku januarja letos pospremilo veliko številno prijateljev in znancev, to pa dokazuje, kako zelo priljubljena je bila.

Hermina je bila res prava čebelarka, saj je možu Lojzetu pomagala pri vseh čebelarskih opravilih in ne samo pri točenju medu. Pregledovala je satnice, ugotavljala vedenje čebel, pa tudi, kaj vse je treba postoriti. Čebele na balkonu njenega doma so ji delale družbo, rada jih je opazovala in kmalu je ugotovila, kakšno je razpoloženje v panju. Skupaj z možem sta uspešno zdravila tudi nadležno varoo in ugotavljala, katera zdravila so učinkovitejša.

Zelo dejavna je bila tudi v našem društvu. Rada se je udeleževala predavanj, ekskurzij in družabnih srečanj. Vsa leta je dejavno sodelovala tudi pri pripravi Čebelarskih dni v našem domu na Izlakah. Bila je prijetna sogovornica in svoje izkušnje je rada delila z drugimi.

Draga Hermina, mirno počivaj v domači zemlji.

Čebelarstvo društvo Zagorje

FRANC KOLENC

Avgusta lani nas je zapustil nekdanji tajnik in duša Čebelarskega društva Vojnik Franc Kolenec. Čebelarji smo se od njega z govorom in praporom poslovili na celjskem pokopališču.

Francetova življenjska pot se je začela v Franciji leta 1925 v rudarski družini. Ko mu je bilo devet mesecev so se starši preselili v

Vače pri Litiji.

Osnovno šolo je obiskoval v domačem kraju in do vojne ostal doma na kmetiji. V Celje se je preselil leta 1948; tam je nadaljeval šolanje in uspešno končal višjo Upravno šolo v Mariboru. Potem se je zaposlil in služboval v Celju.

Leta 1954 sta si z ženo Faniko začela graditi hišo, a ju je zelo prizadela poplava. Za čebelarjenje se je pokojni France navdušil že v otroških letih, saj je imel na kmetiji njegovih strašev v Potoku pri Vačah čebelnjak duhovnik iz Vač. France mu je pridno pomagal, v dar pa je dobil panj čebel. Od tod njegovo uspešno čebelarjenje. V svoji karieri je čebelaril tudi s šestdesetimi pridobitnimi panji. Pri tem delu mu je pridno pomagal vnuk Matej.

Za srečanje mladih čebelarjev leta 1977 je izdal skripta z naslovom Izobraževanje mladih čebelarjev. Leto pozneje (1978) je skupaj z Martinom Mencejem pri ZČDS v Ljubljani izdal knjižico Priročnik za čebelarske začetnike. Za glasilo Slovenski čebelar je pisal tudi strokovne članke. Bil je tudi član upravnega odbora ZČDS v Ljubljani in predaval v številnih čebelarskih društvih po vsej Sloveniji.

Na osnovnih šolah na Hudinji v Celju in na Frankolovem je zelo uspešno vodil čebelarska krožka. Leta 1978 je ČD Vojnik priskrbel prapor in organiziral razvite prapora, več mandatov pa je bil tudi tajnik društve. Vsako leto si je prizadeval, da je društvu priskrbel sladkor za zimsko in pomladansko krmljenje čebel. Brez dvoma je strokovno vodil naše društvo. Za vso požrtvovalnost in delo je prejel visoka odličja in priznanja tako ZČDS kot tudi našega društva.

France, hvala Vam za trud in delo v našem ČD Vojnik. Slava Vašemu spominu in delu.

Rudi Čebulc za ČD Vojnik

IVAN GROBOLJŠEK

*Mirno počivaj v zemlji domači,
kot zdaj počivajo tvoje čebele,
spomladi, ko sonce ogrelo bo trate,
pa bodo pozdravit' te spet priletele.*

Konec novembra 2003 smo se na pokopališču v Šentlambertu poslovili od našega člana Ivana Groboljška. S čebelami je živel

od rane mladosti, saj je čebelaril že njegov stari oče. V Jaršah, manjšem zaselku v bližini Šentlamberta, je imel ob svojem domu čebelnjak z 12–16 družinami. Vsa leta je bil tudi član ČZ Slovenije in redni naročnik »Slovenskega čebelarja«. Z nasveti in izkušnjami je rad pomagal mlajšim čebelarjem v svoji okolici. Redno je obiskoval strokovna predavanja in se udeleževal ekskurzij. Dejavno je sodeloval pri graditvi našega doma na Izlakah. Ko smo se začeli spopadati z varoo, ni obupal kot številni drugi, temveč si je prizadeval ohraniti čim več čebel. Dočkal je zavidljivo starost 93 let, kdo ve, morda je k temu pripomogla tudi njegova ljubezen do čebel. Za njegove čebele zdaj skrbi njegov sin Lado.

Zagorski čebelarji ga homo ohranili v prijaznem spominu.

Čebelarstvo društvo Zagorje

SLAVKO ROZMAN

Decembra 2003 smo se čebelarji ČD Tržič poslovili od našega člana Slavka Rozmana iz Loma pod Storžičem. Pokojni Slavko je bil rojen leta 1919 v kmečki družini. S čebelami se je začel ukvarjati že kot 13-letni fantič. Za čebelarstvo ga je navdušil takratni šolski upravitelj na lomski šoli,

ki je bil tudi sam čebelar. Po vojni si je ustvaril družino, si zgradil hišo in ob njej tudi čebelnjak, ki ga je postopno razširil. Čebelaril je s približno 30 panji. Njegove čebele so nabirale medično visoko pod plazom Kriške gore, kjer rastejo planinske rože in plazeči bor. Prideloval je zelo kakovosten gozdni med.

Pokojnik je bil po vojni tudi ustanovni član ČD Tržič. Dolga leta je bil član UO in poverjenik za naselje Lom.

Za njegove zasluge in vestno delo pri ČD Tržič je prejel odličji Antona Janše III. in II. stopnje.

Po upokojitvi se je še z večjim veseljem ukvarjal s čebelami. Čebelaril je kar 71 let.

Prav čebele so mu dajale življenjsko moč vse dotlej, dokler ga ni premagala huda bolezen.

Z njegovim odhodom je naše čebelarstvo izgubilo dobrega in prizadevnega čebelarja. Ohranili ga bomo v trajnem in lepem spominu.

ČD Tržič – Janez Meglič

KONRAD KOREN

S tesnobo v srcu se spominjamo lanskega novembra, ko smo se poslovili od našega dolgoletnega čebelarja Konrada Korena. Kratkotrajna zahrbtna bolezen ga je izrgala iz naših vrst v najlepših letih, polnega načrtov in pričakovanj, saj mu je bilo le 59 let.

Konrad je bil kot elektroinženir zaposlen v Železarni Štore in bil tudi član železarske godbe na pihala. Dejaven je bil tudi v Elektrotehniškem društvu Celje.

Ob vseh drugih dejavnostih mu ni zmanjkalo časa niti za čebele. Od njega smo se čebelarji poslovili z društvenim praporom. Ohranili ga bomo v najlepšem spominu.

ČD »Henrik Peternel« Celje

JOŽEF LORENČIČ

Kljub svoji močni volji in vztrajnosti je moral Jožef Lorenčič kloniti pod težo krute bolezni, s katero se je spoprijel v drugi polovici minulega leta. Novica o njegovi nenadni smrti nas je presenetila in pretresla. Rodil se je v kmečkem okolju leta 1932 v Stanetincih. Po končani osnovni šoli v

Cerkvenjaku se je izučil za strojnega ključavničarja. Ustvaril si je družino in lep topel dom. Po končanem delu je rad zahajal v naravo, postal član zelene bratovščine in bil od zgraditve lovskega doma več desetletij njegov gospodar. Med pogovori s kolegi je večkrat izrazil željo, da bi postal tudi čebelar. Svojo željo je uresničil pred tremi leti. Kupil je nekaj panjev s čebelami. Kot začetnik je za nasvete rad vprašal starejše čebelarje, obiskoval organizirana predavanja, lani pa je končal tudi tečaj za čebelarje začetnike. Kot mlad čebelar v zrelih letih je že prvo zimo dobil grenke izkušnje. Te mu niso vzele volje, ampak se je še z večjo vnemo lotil dela in življenja s čebelami. Že prvo leto se je včlanil v Čebelarstvo društvo Sv. Trojica - Lenart in ČZS. Pri svojem delu je bil redoljuben in deloven kot čebele. Enak odnos je imel do čebelarskega društva, tako da je bil marsikomu vzor. Hitro je povečeval število svojih čebeljih družin, saj jih je lani jeseni že 16 pripravil za prezimovanje.

Z njegovo smrtjo smo tako čebelarji kot čebelarstvo izgubili človeka, ki je z vsvo zavestnostjo skrbel za ohranjanje in razvoj čebelarstva. Od dobrega člana in prijatelja smo se člani ČD Sv. Trojica - Lenart s praporom poslovili konec decembra 2003 na pokopališču pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah. Pogrešali ga bomo pri našem delu in na naših srečanjih. Ohranili ga bomo v trajnem in lepem spominu.

ČD Sv. Trojica - Lenart

IVAN LIPNIK

Sredi decembra lani smo se na limbuškem pokopališču poslovili od čebelarja Ivana Lipnika. Rodil se je leta 1931. Iz naših vrst ga je še polnega življenja izrgala huda bolezen. Čebelariti je začel že kot mlad fant. Leta 1982 je prejel društveno priznanje, ker je za graditev društvenega čebelnjaka pomagal zbirati les. Kot vesten čebelar in dolgoleten član nadzornega odbora je leta 1986 prejel odličje Antona Janše III. stopnje, leta 2000 pa še odličje Antona Janše II. stopnje.

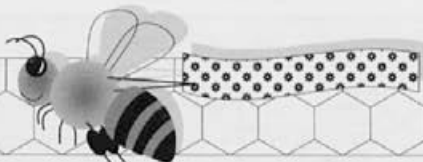
Za vse, kar je storil za slovensko čebelarstvo se mu iskreno zahvaljujemo.

Skrbnega čebelarja in dobrega prijatelja bomo ohranili v lepem spominu.

Čebelarstvo društvo Kamnica - Brestnica

Mali oglasi

PRODAM čebelje družine na 7 in 10 AŽ-satih in mlade matice letnik 2003. Čebelarstvo Švigelj, Kamnik pod Krimom 27, 1352 Preserje, inf. ☎ **01/ 363 13 94** in **GSM 041 202 621**.

KUPIM osemnajst 10 S AŽ-panjev novejšje izdelave, inf. ☎ **031 370 134**.

PRODAM petnajst čebeljih družin z 10 S AŽ-panji ali brez njih in 10 praznih AŽ-panjev 10S, inf. ☎ **031 664 520**.

PRODAM čebelnjak za začetnike – hišico za štiri 10 S AŽ-panje, inf. ☎ **040 852 316**.

KUPIM večje število rabljenih in dobro ohranjenih 10 S AŽ-panjev, inf. ☎ **041 606 013**.

PRODAM družine na LR-satju, inf. ☎ **041 559 279**.

KUPIM ali najamem zemljišče (lahko tudi večje) za postavitev čebelnjaka ali najamem prazen, že postavljen čebelnjak in zemljišče z gozdno pašo kjer koli v Sloveniji, inf. ☎ **040 209 004**.

PRODAM deset čebeljih družin na 9 S AŽ-panjih, inf. Ludvik Žitko, Podlipa 13, Vrhnika, inf. ☎ **01/ 750 52 91**.

KUPIM mešani gozdni, kostanjev (lahko mešan) ali cvetlični med, inf. ☎ **031 427 959**.

PRODAM potopni grelec za med z rebrasto glavo in nastavljivim termostatom, inf. ☎ **01/ 286 36 21**.

PRODAM dvajset malo rabljenih LR-panjev, inf. ☎ **07/ 49 20 288**, zvečer.

PRODAM štirideset čebeljih družin na AŽ-satju, inf. ☎ **02/ 546 15 12**.

PRODAM dvajset čebeljih družin na AŽ-satju, inf. ☎ **02/ 546 17 58**.

PRODAM petintrideset čebeljih družin na 5 in deset družin 10 AŽ 10 S, inf. inž. Uroš Vidmar, Bohinjska Bistrica, ☎ **04/ 572 12 71** ali **GSM 031 707 231**.

PRODAM več čebeljih družin s panji ali brez, inf. ☎ **05/ 364 61 56**.

PRODAM zabojnik s čebelami 54 AŽ 10 S, inf. ☎ **031 808 944**.

PRODAM štirideset čebeljih družin na 7 S AŽ, inf. ☎ **01/ 56 47 363**.

PRODAM nekaj čebeljih družin na AŽ-satju in prikolico za prevoz čebel z dvanajstimi naseljenimi 10 S AŽ-panji, inf. ☎ **07/ 30 44 140**.

PRODAM zaradi boleznih prikolico za prevoz desetih panjev, štiri posode iz aluminija za med po 50 l in dva soda za med po 100 l, inf. ☎ **041 501 123** ali **05/ 639 54 16**.

PRODAM deset čebeljih družin na LR satju. Čebele imajo mlade matice in so veterinarsko pregledane, inf. ☎ **07/ 818 45 98** ali **GSM 031 434 506**.

PRODAM več čebeljih družin v 10 S AŽ-panjih, inf. ☎ **03 734 08 60**.

PRODAM zaradi starosti (tudi na obročno odplačevanje) štiritetažne rabljene panje na 12 ali 7 S AŽ, možno čebelarjenje po principu nakladnega panja z vstavljanjem satja od zadaj. Rezultati primerljivi z nakladnimi panji. Informacije ☎ **01/ 3611 173** ali **051 306 258**.

PRODAM več zdravih pregledanih čebeljih družin na 7 AŽ S, matice so lanske. Prodajam tudi cvetlični med, inf. ☎ **041 639 612**.

PRODAM deset naseljenih 10 S AŽ-panjev, družine so močne, zdrave in pregledane, ter točilo na tri sate, inf. ☎ **031 685 908**.

PRODAM 30 10 S AŽ-panjev z močnimi čebeljimi družinami, z vgrajenimi osmukači za cvetni prah, ali samo čebele na satju, inf. ☎ **03/ 587 48 59**.

PRODAM marca ali aprila čebelje družine na 7 in 10 S AŽ, inf. ☎ **03/ 572 73 43** in **GSM 031 766 533**.

PRODAM čebelje družine na 5 in 6 S AŽ družine so pregledane, močne in zdrave, prevzem aprila, inf. ☎ **041 752 352**.

PRODAM štirisatno točilo za med z dve leti starim motorjem, inf. ☎ **074 968 330** ali **GSM 051 341 321**.

PRODAM 10 čebeljih družin, pregledane na 6 in 7 AŽ, inf. ☎ **041 548 856**.

PRODAM 5 družin na 9 S AŽ. Prodajam tudi plemenilčke za vzrejo matic, inf. ☎ **03/ 579 31 47**.

KUPIM 10 čebeljih družin na AŽ-satju, inf. ☎ **GSM 041 552 426**.

PRODAM v kompletu kamion TAM 5000 z 50 naseljenimi in 16 praznimi panji, inf. ☎ **051 356 286** ali **04/ 512 29 44**.

PRODAM TAM 125 za prevoz 72 9 S AŽ s praznimi panji ali brez panjev, informacije ☎ **01/ 780 42 22** ali **051 333 716**.

OBVESTILO TAJNIKOM DRUŠTEV

Prosimo tajnike društev, da nam za objavo v Čebelarju pravočasno oz. čim prej pošljejo naslove poverjenikov za pašo.

Uredništvo Sl. Čebelarja

POVERJENIKI ZA PAŠO

ČD MORAVSKE TOPLICE sprejema pisne prijave za akacijevu pašo do 20. aprila 2004 na naslov – **ČD Moravske Toplice, Lešče 4, 9226 Moravske Toplice**.

ČD CERKNO: Poverjenik za pašo je Marjan Lapanja, Oreh 37 a, 5282 Cerkno, ☎ **05/377 98 18**.

APIS M & D, d.o.o.
MARKO DEBEVEC
 ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA
 tel., faks: (01) 755 12 82

Odprto: ob delavnikih od 9.–12. in od 16.–18. ure, ob sobotah od 9.–12. ure

KUHA VOŠČIN IN TAKOJŠNJA MENJAVA VOŠČIN ZA SATNICE

PREVZEM VOŠČIN SAMO V PROZORNIH PLASTIČNIH VREČAH DO 31. MARCA 2004

- IZDELUJEMO POLNOVREDNE BELJAKOVINSKE POGAČE ZA KRMIJENJE ČEBEL, PO ŽELJI Z DODATKOM TERAPEVTSKIH SREDSTEV
- APNENOGEL – NOSEMAGEL – STIMULANS – VAROGEL

NAROČENO BLAGO POŠIJEMO TUDI PO HITRI PAKETNI POŠTI.

- Vse čebelarje in čebelarska društva obveščamo, da izdelujemo hladno valjane, nelomljive satnice vseh velikosti. Vosek steriliziramo v oljnih sterilizatorjih pri 125 °C.
- Vosek odkupujemo po 680 do 800 SIT za kilogram.

PRIZNANO VZREJEVALIŠČE MATIC

Sprejemamo prednaročila za kakovostne, izbrane in označene matice kranjske pasme. Konec maja in junija lahko pri nas dobite čebelje družine na petih in sedmih satih.

– Čebelarje in vzrejevalce matic obveščamo, da izdelujemo tri vrste PVC maticnic, PVC LR razstojišča in PVC vijake za AŽ zapore.

Za vse vzrejevalce matic nudimo še dodatni 5 % popust za PVC maticnice!

PVC MATIČNICE

PVC MATIČNICA

ŽICA CINK
 100 g – 199 SIT
 250 g – 399 SIT

PREDELAVA VOSKA
 V SATNICE samo 180 SIT/kg

NIZKONAKLADNI, LR-,
 AŽ-panji 10-, 7- in 5-satni

PVC VIJAKI

PVC LR razstojišče

**Kakovostna
 izdelava po
 ugodni ceni.**

Pozimi in spomladi, ko čebelarska društva sklicujejo občne zборе, organiziramo strokovna predavanja in nakup čebelarske opreme v potujoči čebelarski trgovini.

**PRVA POTUJOČA
 ČEBELARSKA
 TRGOVINA
 V SLOVENIJI**

edini KOTEL za ŽGANJE,

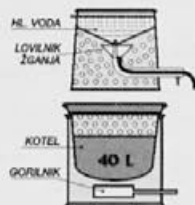
03 83 90 170

v katerem vam bo skuhal tudi golaž in marmelado!

Franc BIDER s.p., 3332 Rečica ob Savinji 104

Kebrček

SONARAVNO ZATIRANJE VAROZE

HLAPILNIK BS-05

- UČINKOVITA BREZ ROČNEGA URAVNAVANJA PRI SPREMEMBAH TEMPERATURE
- PREPROSTA UPORABA V STANDARDNIH AŽ- IN NAKLADNIH PANJH
- POČASNO POVEČEVANJE KONCENTRACIJE MRAVLJINČNE KISLINE
- ZA VEČKRATNO UPORABO

NANOKEM, d.o.o.

Rečna ulica 6, Ljubljana

Tel./Faks: +386 1/ 251 16 53, GSM: +386 41 863 876

PAKETNA DOSTAVA

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo »Slovensko čebelarstvo društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko« leta 1898.

Izdaja ga Čebelarstva zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Tel.: tajništvo (01) 729 61 00, uredništvo: (01) 729 61 14 (Janez Mihelič, GSM: 040/209 004), faks: (01) 729 61 32.

Elektronska pošta: tajnik Anton Tomec: anton.tomec@cebelarska-zveza-slo.si – pisarna Barbara Zajc: barbara.zajc@cebelarska-zveza-slo.si –

urednik Janez Mihelič: cebelarska.zveza.slo@siol.net

Izdajateljski svet: Lojze Peterle, Marjan Debelak, dipl. inž. arh., Janez Mihelič, univ. dipl. biol., dr. Jože Šnajder, dr. Janez Poklukar in dr. Aleš Gregorc. Uredniški odbor: Janez Mihelič, univ. dipl. biol., dr. Jurij Senegačnik, doc. dr. Janez Poklukar, Marjan Debelak, univ. dipl. inž. arh., čebelarSKI mojster Franci Marolt in dr. Aleš Gregorc.

Glavni in odgovorni urednik: Janez Mihelič, univ. dipl. biol., lektorica: Nuša Radinja, prof.

Letna naročnina za leto 2004 za nečlane je 9.500 SIT. Posamezna številka stane 850 SIT za člane oz. 900 SIT za nečlane skupaj z 8 % DDV.

Članarina skupaj z naročnino za Slovenski čebelar je 8.000 SIT. Člani lahko objavijo en brezplačen oglas (20 besed) na leto, nadaljnja beseda je 60 SIT.

Reklamni oglasi: Cela barvna stran na ovitku 120.000 SIT, v sredini 72.000 SIT, pol strani 36.000 SIT, tretjina strani 24.000 SIT, četrt strani 16.800 SIT, pasica 4.000 SIT.

Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo je 10 %, za 6- do 10-kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %.

Splošni oglasi po 50 SIT za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 40 besed. Cene so brez DDV.

Transakcijski račun ČZS: 18300-0013332037, matična številka ČZS: 5141729, davčna številka ČZS: 81079435, šifra dejavnosti: 91.120.

Za naročnike iz tujine – devizni račun: LJ BA SI 2X-900-27260-6274/0 – je letna naročnina 50 USD.

Priprava za tisk: Prepress, d.o.o., Ljubljana, tisk: Tiskarna Ljubljana, d.d., 1295 Ivančna Gorica.

Oblikovanje naslovice: Boštjan Debelak, dipl. inž. arh.

Glasilo **Slovenski čebelar**, ki ga izdaja Čebelarstva zveza Slovenije s sedežem na Brdu pri Lukovici 8, je vpisano v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS, pod zaporedno številko 585.

Pri financiranju revije Slovenski čebelar sodeluje Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport RS.

Čebelarska društva,

po predhodnem naročilu vam brezplačno* pripeljemo sladkorno pogačo, embalažo, satnike, satnice, okvirje..., na celotnem območju Slovenije.

* minimalni znesek naročila je 100.000 Sit.

Tel. št. za naročila: 02/320 64 52,

e-mail: embalaza@vema.si

ČEBELARSKI CENTER MARIBOR

Streliška 150, Maribor

Tel: 02 / 320 53 46; Fax: 02 / 331 80 10

Delovni čas: od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure, sobota: od 8. do 13. ure; v nedeljo zaprto.

Razstavno prodajni salon ČEBELARNA
v čebelarskem centru Slovenije - Brdo pri Lukovici 8

Tel: 01 / 729 61 18; Fax: 01 / 729 61 31

e-mail: cebelarna@siol.net

Delovni čas: Od ponedeljka do petka, od 9. do 17. ure, v soboto od 8. do 13. ure, v nedeljo zaprto.

Priporočamo vam, da se letos preskrbite s sladkorjem pred 1. majem

V čebelarskih centrih vam nudimo:

- veliko izbiro medu
- cvetni prah
- matični mleček
- propolis
- vosek
- kozmetiko na osnovi čebeljih pridelkov
- izbrana darila in spominke s poudarkom na čebelarski tematiki
- aranžiranje spominkov v darilno embalažo po želji
- čebelarsko opremo in pribor
- sonaravna sredstva za zatiranje varoe
- darilno embalažo
- stekleno, kartonsko in leseno in keramično embalažo...
- plastične satnice Pierco za nakladne in Kirarjeve panje
- voščene satnice vseh velikosti
- lesene okvirje za satnice
- čebelarsko literaturo

Vabimo vas na čebelarski sejem, 27. in 28. marca 2004

Možnost naročanja prodajnih artiklov (po telefonu, faksu, e-pošti) po povzetju, na vaše stroške.

Tržaška 65, 2000 Maribor

Telefon: 02 / 320 64 52

Faks: 02 / 320 64 38

e-mail: embalaza@vema.si

Delovni čas:

pon. - pet.: 8^h - 19^h

sobota: 9^h - 13^h

www.vema.si